

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
БЕОГРАД

Пословни број: К-По₂ 1/2014

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОДРЖАНОГ дана 18. марта 2019. године

Председник већа: Дана 18.03.2019. године са почетком у 14:45 отварам заседање пред Вишим судом у Београду, Одељењем за ратне злочине, у кривичном поступку против окривљених Милана Девчића и других, због кривичног дела из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине Ктрз.7/07 од 28.11.2007. године, која је измењена дана 14.12.2007. године, 28.12.2011. године, 23.04.2012. године, 02.09.2014. године, 01.12.2015. и 14.06.2018. године.

Веће поступа у неизмењеном саставу судија Зорана Трајковић председник већа и судије Мирјана Илић и Дејан Терзић, чланови већа.

Има ли примедби на састав већа? Тужиоче? Браниоци?

Констатује се да нема примедби на састав већа.

Записник води записничар Оливера Савић. У раду суда помаже судијски помоћник Ивица Јагодић.

Главни претрес се тонски и оптички снима, а тонски запис ће бити саставни део записника о главном претресу.

Констатује се да су на главни претрес приступили:

-заменик тужиоца за ратне злочине, Душан Кнежевић,

- окривљени Милан Девчић,
- окривљени Жељко Крњајић,
- окривљени Дарко Перић,
- окривљени Радован Влајковић,
- окривљени Радисав Јосиповић,
- окривљени Јован Димитријевић,
- окривљени Саша Стојановић,
- окривљени Зоран Косијер,

- бранилац окривљеног Девчића, адвокат Бранкица Мајкић,
- бранилац окривљеног Жељка Крњајића, адвокат Радоје Алексић,

-бранилац окривљеног Дарка Перића, адвокат Јасмина Живић, за коју се јавља?

Да ли се неко јавља за адвоката Живић?

Адвокат Слободан Живковић: Слободан Живковић, она ме је замолила, рекла је да ће да касни, мора нешто до лекара да оде, али би требало сваког часа да стигне, па ћу је ја мењати.

Председник већа: За коју се јавља адвокат Слободан Живковић, по заменичком пуномоћју у списима.

-бранилац окривљеног Влајковића, адвокат Бранко Лукић, за кога се по заменичком пуномоћју у списима јавља адвокат Борис Зорко,

-бранилац окривљеног Радисава Јосиповића, адвокат Ђорђе Калањ, за кога се по заменичком пуномоћју у списима јавља адвокат Бранко Димић,

-бранилац окривљеног Јована Димитијевића, адвокат Гордана Живановић,

-бранилац окривљеног Саше Стојановића, адвокат Слободан Живковић,

-бранилац окривљеног Зорана Косијера - адвокат Гордана Андрејевић,

-пуномоћник оштећених Стјепана Пеулића и Ивана Мујића, адвокат Марина Кљаић.

У публици присутни: Јелена Бакета, Дамјан Брковић, Јелена Диковић, Урош Дробњак, Петар Лемуновић, Филип Рудић, Ленка Стојановић, Владимир Стојић, Ана Тешић и Даворка Велецки Чичак.

Констатује се да су испуњене процесне претпоставке за одржавање главног претреса.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес **ОДРЖИ.**

Главни претрес је јаван.

НАСТАВАК ИЗНОШЕЊА ЗАВРШНИХ РЕЧИ

Бранилац окривљеног Саше Стојановића адвокат Слободан Живковић, у завршној речи изјави:

Председник већа: Изволите браниоче Живковићу.

У вези чега? У вези завршне речи. Сачекајте, када заврши адвокат Живковић, онда ћете имати Косијер прилику да кажете.

Изволите браниоче.

Адвокат Слободан Живковић: Поштована председнице, чланови судског већа, тужиоче, колегинице и колеге, ево ја ћу релативно бити кратак, с обзиром да сам већ дао завршну реч код које остајем јер сам ту мало више образлагао моју завршну реч.

Овде ћу се само задржати на неким стварима за које сматрам да су битне. Наиме, читајући ову оптужницу сматрам да је она и даље неразумљива, односно морам да напоменем да смо до првостепене пресуде прве донете фактички водили истрагу више година и да поред тога тужилац више пута мења ту оптужницу. У овој задњој квалификацији оптужнице сматрам нема елемената због којих је и подигнута оптужница, нити квалификација за мог брањеника да је извршио одређено кривично дело. Наиме, тужилац у својој оптужници каже да су Влајковић и Јосиповић са Противдиверзантном четом дошли до дворишта, извели затворенике, где су им се придружили као део оружане пратње припадници добровољачке групе „Душан Силни“. Значи, у множини, и сад каже „Међу којима су били овде окривљени Јован Димитријевић, Саша Стојановић и оптужени Зоран Косијер, па су онда сви заједно са Противдиверзантском четом и са два водича кренули, оформили колону коју су повели“. Значи, овде објективно немамо, не знам ко је управљао и ко је водио ту колону, значи то испада по овој оптужници да су и припадници Противдиверзантске чете, као и припадници групе, али ме не знамо та група „Душан Силни“ колико их је било, у ком саставу и тако даље. амо је ту тужилац издвојио да су ови били присутни и сада тужилац прави конструкцију када та група долази испред минског поља, где сад опет говори у множини, да припадници оружане групе „Душан Силни“ приступајући реализацији и другог задатка, сада он каже „добијеног од нн налогодаваца из те оружане групе „Душан Силни“ да се врши разминирање и терају заробљеници да иду кроз детелину и да иду лево-десно и онда објашњава како је дошло до експлозије и тако даље. И сада тужилац ту прави разлику између наводно добијеног задатка, прво нн налогодаваца. Мислим, ја то као бивши тужилац овако просто невероватно да је могло да се тако нешто напише, ја се надам да нећемо дизати оптужнице против нн извршилаца и доносити пресуде и сада ту тужилац прави разлику између наводно добијеног задатка који је Противдиверзантска чета добила да иде у претрес терена. Сада он ту издваја групу „Душан Силни“ која је добила задатак од нн налогодаваца да изврши разминирање. Ви у целом предмету нећете видети ниједан писмени доказ, нити било који исказ било ког од саслушаних сведока и окривљених да је било кад било говора о било каквом разминирању било ког минског поља. Друго, ово су људи који апсолутно немају везе са разминирањем, нити су обучени за то, тако да сада он ту сврстава и сад каже „Влајковић и Јосиповић су“, сад нећу да образлажем, то су њихови браниоци рекли шта се њима ставља на терет, и сада долазимо до оног кључног где се сада каже да је Саша Стојановић руководио разминирањем и терао припаднике хрватске националности и довео их у смртну ситуацију и страдање и патњу и тако даље, да они наводно врше то разминирање. То је потпуно нетачно. Ви имате низ изјава ових сведока које сам ја навео и у мојој жалби на првостепену пресуду где сам издвајао како се зове, одређене сведоке који су говорили баш о том делу разминирања и има један исказ Влада Бошњаковића који је рекао да су, Саша је рекао да је он стајао ту поред пар војних лица који су преузели акцију извлачења затвореника и који је рекао да се он добровољно јавио, да га није нико натерао, да је он имао неко искуство и да је код себе имао грицкалицу и да је онда са том грицкалицом секао жицу и онда су се, не зна се колико је мина изнесено и направљен је пут кроз који су изашли ови преживели затвореници. Према томе, ниједан доказ о томе да је Саша руководио томе не постоји. Значи да је он рекао то имате ту доста сведока. Ја сам то навео у својој жалби, нећу сада све понављати, али имате пуно сведока који су описивали које је то лице било. Чак је један сведок рекао да је дошло високо војно лице са ципом, да се драо на њих на војску и да је у једном тренутку оставио тог његовог ађутанта који је касније вршио, како се зове, то наређење за разминирање и вађење тих мина.

Са друге стране имамо налаз и мишљење судског вештака који је рекао да ни у једном документу у предмету, као ни изјавама није нашао да постоји налог за било какво разминирање минског поља и да је он ово минско поље на којем се десио експлозија није могао да нађе у војним картама, него је нашао на Интернету и да је недопустиво да пошаље повратна информација војсци која је била у Ловасу да, пошто је касније утврђено да је то минско постављено поставила војска ЈНА, али без икаквог записника. Нити је прављен записник о разминирању тог минског поља након овог експлозије да би се утврдило колико је ту мина постављено, колико извађено и тако даље. Према томе, са друге стране сва минска поља уколико их је ЈНА поставила морају да буду обезбеђена са унутрашње стране уколико то минско поље служи као заштита. Такође је вештак рекао да је недопустиво да смрт двадесет људи није забележена у документу када се десио догађај и о резултатима те истраге нема ни речи, а Управа безбедности је 25.10.1991. године сачинила Извештај и на основу овога се не може закључити да тадашња војска ЈНА није спровела истрагу и утврдила одговорност за страдање цивила на том минском пољу. Значи, доказ о томе уопште фактички у тим војним списима нема. Ми смо овде све време тврдили да је на тој позицији била једна група људи у маскирним униформама која се појавила на том терену. О томе је и колегиница прошли пут у завршној речи, колегиница Живановић причала, о чему су и наши окривљени причали и ми. И, ни тужилац ни суд се нису потрудили да се утврди која је та јединица била. Имате изјаву Јосипа Сабљака који каже „Чујте, добро се сећам дошао је један камион као „ФАП“, само не знам да ли је баш био „ФАП“, ми смо били у дворишту и чули смо како искачу и вичу, говори искачу из камиона и одма унутра под шљемовима имали су маскирне униформе“. Значи то је та група која је направила очигледно неки хаос и немир у овом селу, али ми не знамо ко је то урадио, нити је суд, ни Тужилаштво нису то утврдили. Ја се извињавам. Према томе, сама ова оптужница по мени је неразумљива, нити конкретизује извршење неког кривичног дела за мог браћеника, стим наводно да је учествовао у том минском пољу. Нема налогодавца, нн. Ми не знамо ко је тај налогодавац, шта је он наложио и тако даље. У многобројним изјавама сведока се тачно зна ко је водио колону, ту су људи дефинисали човека са пушкомитраљезом, високог, са црвеном беретком и то није утврђено. Значи, поред свега овога, ја сматрам да на страни мог браћеника нема елемената кривичног дела и предлажем да га суд ослободи кривичне одговорности. Хвала.

Председник већа: Шта сте хтели да кажете, Косијер? Приђите за говорницу.

Адвокат Слободан Живковић: Молим?

Председник већа: Не, не. Косијер се јавио нешто да каже.

Адвокат Слободан Живковић: Извините.

Окривљени Зоран Косијер: Добар дан, моје поштовање, оптужени Косијер Зоран. Јавио сам се поводом једне ствари да се захвалим да ли Вама лично или судском већу ко је одлучивао што сте ми омогућили да изречену казну од 50.000,00 динара платим у више месечних рата. Хвала вам пуно.

Председник већа: Можете се вратити на своје место.

Констатује се да је у судницу приступила у 15 часова адвокат Јасмина Живић.

Бранилац окривљеног Зорана Косијера адвокат Гордана Андрејевић, у завршној речи изјави:

Председник већа: Изволите браниоче.

Адвокат Гордана Андрејевић: Хвала. Поштовани суде, уважене колеге и сви у судници, ево након више од једанаест година од почетка поступка и након скоро двадесетдевет година од догађаја описаних у оптужници дошли смо до момента када ово веће треба непосредно први и једини пут, а овај суд посредно по други пут да донесе пресуду којом ће одлучити да ли су људи који седе на оптуженичкој клупи извршили кривично дело које им се оптужницом ставља на терет и ако јесу каква ће бити кривична санкција. Многи би рекли правда је спора али достижна. Међутим, са разлогом се може поставити питање да ли је то тачно. Да ли ће за преживеле жртве немиких догађаја с краја 1991. године у месту Ловас и родбину и пријатеље оних који су изгубили живот данас после више од једне четвртине века правда бити задовољена, а посебно да ли ће окривљени који данас седе у овој судници после свих изведених доказа у поступку који је започео након више од петнаест година од наведеног извршења дела бити праведно осуђени или пак ослобођени од оптужбе и да ли ће онима који буду осуђени бити изречена адекватна кривична санкција. Ово кривично веће је пред озбиљним и тешким задатком, а његова одлука, ма каква она била, сигурна сам, неће задовољити ни једну, ни другу страну. Желим најпре да укажем на, по мени, круцијалну околност која се односи на мога браћеника, а могла би да има несагледиве последице на његов даљи живот. Наиме, ја сам као бранилац окривљеног Косијер Зорана последња ступила у овај поступак и морам признати да сам се нашла у веома незавидном положају јер нисам успела да успоставим однос поверења и искрене подршке међу нама, а што је, признаћете, неопходно да се нека особа одбрани у овако озбиљном поступку, а зашто? Зато што је ово веће...

Председник већа: Извињавам се, морам само да Вас прекинем. Не знам да ли имате заменичко пуномоћје, изађите слободно.

Адвокат Слободан Живковић: Имам, имам.

Председник већа:

Констатује се да бранилац Слободан Живковић, по одобрењу суда, напушта судницу, а да ће га замењивати адвокат Јасмина Живић.

Ја Вам се извињавам, можете наставити.

Адвокат Гордана Андрејевић: Ништа. Зато што је ово веће и поред жеље Косијера да га у овом поступку брани његов избрани бранилац, колега Здравко Крстић, њему ускратило то право и поставило мене као његовог браниоца по службеној дужности. Оваквом одлуком ово судско веће занемарило је и анулирало једно од основних права окривљеног које му је уосталом гарантовано и чланом 33 Устава Републике Србије, а то је право окривљеног да сам изабере свог браниоца.

Председник већа: Ја, браниоче, морам да Вас прекинем. Нити Вас је судско веће поставило, поставља Вас председник суда, нити је судско веће одлучивало, ово судско веће, о адвокату Крстићу. Њему је ускраћено право на одбрану у овом поступку и о

томе постоји доказ у списима предмета. Тако да морам да реагујем јер ово што сте рекли није тачно.

Адвокат Гордана Андрејевић: Добро судија, дозволите ми да кажем. Ви ћете ценити на крају моју завршну реч, дозволите ми да кажем оно што желим.

Председник већа: Па не можете говорити оно што није тачно, што се односи на рад овог судског већа, то нећу дозволити, а да цените доказе и да радите оно што Законик прописује то слободно изволите.

Адвокат Гордана Андрејевић: У ставу 2 члана 33 Устава Републике Србије децидирано стоји: „Свако ко је окривљен за кривично дело има право на одбрану и право да узме браниоца по свом избору, да са њим несметано општи и да добије примерено време и одговарајуће услове за примерену одбрану“. Из ове уставне одредбе јасно произилази да сваки окривљени има право слободног избора адвоката који је на основу Закона о адвокатури Републике Србије овлашћен да врши делатност адвоката у Републици Србији, па ускраћивање тог права представља повреду права на правично суђење у смислу члана 6 став 3 тачка ц) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у погледу слободног избора браниоца, односно адвоката, као и повреду права на забрану дискриминације у смислу члана 14 ове Конвенције.

Председник већа: Ја ћу Вас поново упозорити, сачекајте, сачекајте браниоче. Нећу дозволити да износите наводе који су једноставно нетачни. Прво, окривљеном Косијеру нико није онемогућио да изабере браниоца кога жели. Њему је био упућен допис да се изјасни ког ће адвоката ангажовати. Не може да се ангажује адвокат коме је у овом поступку ускраћено право за одбрану. И то знате и Ви и ја. Уколико сте сматрали да сте на неадекватан начин ушли у овај предмет, требало је да поднесете захтев да тражите да budete разрешени оног момента када Вам је уручено решење о Вашем постављењу. Пошто то тада нисте урадили ја Вам заиста нећу дозволити да износите ствари које нису тачне јер ово судско веће није ни на један начин поступило неправилно, осим што је прочитало решење које се налази у списима предмета којим је адвокату Здравку Крстићу ускраћено право на одбрану и ово све што говорите се не односи на завршну реч како је она прописана Закоником о кривичном поступку. Ја Вас опомињем, значи уколико будете наставили, ја ћу да предузнем друге мере јер Ви једноставно радите ствари које нису примерене.

Адвокат Гордана Андрејевић: Морам само да..., могу ли да кажем сада нешто?

Председник већа: Изволите.

Адвокат Гордана Андрејевић: Морам да Вам укажем на неправилности. Ви кажете да није веће одлучивало о томе. Добро. Одлучивао је председник суда, али у истом овом поступку два судска већа, веће колегинице Берахе и колеге Мишића је дозволило Зорану Косијеру да има изабраног браниоца Здравка Крстића.

Председник већа: Па?

Адвокат Гордана Андрејевић: Ето, само на то Вам скрећем пажњу, значи...

Председник већа: Па шта имам ја са тим као председник већа?

Адвокат Гордана Андрејевић: То је парадоксално да у истом предмету се у различитим судским већима по истој ствари одлучује различито. Ево, нећу више о томе.

Председник већа: Ја Вам само кажем то је све требало да изнесете, што сте сматрали у Вашем допису суду када сте постављени за браниоца по службеној дужности, уколико сматрате да је то што радите незаконито, нечасно, да сте постављени на начин који није прописан законом...

Адвокат Гордана Андрејевић: Не, ја не сматрам....

Председник већа: Сачекајте док говорим. То је требало тада да напишете, а не да будете у поступку, будете бранилац по службеној дужности, наплаћујете трошкове службене одбране, а да сада у завршној речи спочитавате судском већу нешто што једноставно није тачно.

Адвокат Гордана Андрејевић: Судија, извините, ја морам да кажем још једну ствар. Ја не сматрам да то што радим није законито. Ја радим свој посао адекватно и коректно, онако како ми је суд одредио и уопште не сматрам да радим незаконито. Ја сматрам само да је овај суд урадио једну незакониту ствар, а то је није дозволио мом брањенику да има изабраног браниоца. Сада више нећу о томе.

Председник већа: То уопште није тачно јер лице адвокат коме је ускраћено право на одбрану не може бити бранилац у поступку, а било који други адвокат може бити ангажован, што је било омогућено Вашем брањенику, али он то није учинио из разлога у које уопште овај суд није у обавези да улази. Зато што он није изабрао браниоца зато је председник суда на мој предлог, који сам ја доставила њему, поставио браниоца по службеној дужности и то је... Косијер, нисте добили реч.

Адвокат Гордана Андрејевић: Ја сада причам са судијом Зоране, молим Вас.

Председник већа: Косијер, не можете ништа да кажете. Значи наставите са изношењем завршних речи онако како то прописује Законик о кривичном поступку да не би улазили у ове полемике које су крајње непримерене.

Адвокат Гордана Андрејевић: Добро.

Председник већа: Тишина Косијер. Опомињем Вас да не нарушавате ред у судници. Већ сте једном кажњени. Не можете да говорите ништа када не добијете реч. Изволите браниоче Андрејевић.

Адвокат Гордана Андрејевић: Добро. Једноставно моје последње у погледу овога нећу више о томе, сматрам да је решење које је донето у првостепеном, односно у поступку од стране судије Анђелковић мањкаво и да није урађено у складу са законом. И то је све што имам у погледу тога више да кажем. Сада бих се осврнула конкретно на кривично дело које се мом брањенику ставља на терет и на наводе оптужнице и доказе против њега.

Је ли могу да наставим?

Председник већа: Нико Вас није прекинуо. Изволите.

Адвокат Гордана Андрејевић: Више јавно тужилаштво у Београду је својом оптужницом која је више пута прецизирана, а последњи пут 14. јуна 2018. године, мом брањенику Зорану Косијеру ставило на терет једно од најтежих дела из Кривичног законика, а то је извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 Кривичног закона СРЈ. Ја ћу цитирати и парафразирати само део диспозитива оптужнице који се односи на мог брањеника. Њему се, наиме, ставља на терет да је заједно са Јованом Димитријевићем и Сашом Стојановићем, који су исто као и он били припадници добровољачке оружане групе „Душан Силни“ дана 18. октобра 1991. године у преподневним часовима у месту Ловас према цивилном становништву хрватске националности предузео радње нечовечног поступања и наношења великих душевних и физичких патњи, тако што се након извођења из дворишта задруге око педесетак цивила мештана који су претходни дан били ту противзаконито затворени и задржани, а пошто је формирана колона придружио истој као део оружане пратње, коју је чинило око педесетак војника из састава Противдиверзантске чете, неколико припадника одреда „Душан Силни“ и два мештанина као водичи, а која колона је кренула из Ловаса ка производном погону фабрике „Борово“, при чему се најпре до изласка из места цивили били између Косијера и осталих из пратње, да би потом променили поредак, те су цивили ишли са стране, а оружана пратња у средини, не би ли се заштитили од евентуалне паљбе, да би у току наведеног кретања НН припадник из оружане пратње убио из пушке Бошка Бођанца, једног од вођених цивила, а по пристизању до поља детелине које се налазило са десне стране пута у смеру њиховог кретања, припадници оружане групе „Душан Силни“ приступајући реализацији и другог задатка добијеног од нн налогодавца из састава једне од наоружаних група, да се цивили искористе не само као живи штит, већ и за разминурање минског поља на парцели под детелином, па су наредили цивилима да скрену у поље детелине које је требало разминурати, а затим да се држећи се за руке најпре крећу по ширини поља, а потом по дужини и при том разгрћу детелину лево и десно, те да стану када угледају мину, па су припадници оружане групе „Душан Силни“ и војници из оружане пратње крећући се иза њих и са стране на безбедном одстојању када је један од оштећених пао преко једне од постављених мина и када је дошло до њеног активирања, један број припадника из оружане пратње на поменуте цивиле отворио ватру и пушчану паљбу, па је услед оба ова дејства смртно страдало деветнаест вођених цивила, чија су имена побројана на страни 7 оптужнице. Нечовечно поступање и наношење великих патњи или повреда телесног интегритета представљају две од више алтернативних радњи извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 Кривичног закона СРЈ, а ове радње се окривљеном Косијер Зорану стављају на терет у овом кривичном поступку и то да их је извршио са директним умишљајем и у саизвршилаштву. Одбрана сматра да чињенично стање наведено у оптужници није правилно утврђено, па је тако и правна квалификација погрешна, те заступа тезу да у току овог поступка није доказано да је Зоран Косијер извршио дело које му се оптужницом ставља на терет.

Најпре желим да укажем суду на неке наводе из диспозитива оптужнице који су нејасни и контрадикторни, тако да се из њих не може закључити које је радње предузео окривљени, и која је тачно његова улога у описаном догађају. Пажљивим читањем диспозитива јасно се уочава да опис догађаја не омогућава прецизно и објективно

сагледавање радњи сваког актера, а поготово не њихов субјективни однос према учињеном. Наиме, у оптужници и то у делу који се односи на догађаје у и око минског поља у више наврата се спомињу нн извршиоци појединих радњи, па тако стоји да је цитирам: „У току наведеног кретања нн припадник из оружане пратње убио из ватреног оружја Бошка Бођанца једног од вођених цивила, претходно тешко претученог и повређеног који више није могао да се креће“. Затим, „Припадници оружане групе „Душан Силни“ приступајући реализацији и другог задатка добијеног од нн налогодавца из састава једне од наведених оружаних група“. Затим, „Наредили цивилима да са пута скрену у поље детелине“. Поставља се питање ко је наредио, јер свакако то нису учинили сви припадници оружане пратње. Затим, „Након чега је један број припадника оружане пратње на поменуте цивиле отворио и пушчану паљбу“. **Одредба један број** припадника оружане пратње је крајње паушална и произвољна, па се с правом може поставити питање колики број припадника оружане пратње и ко тачно од њих. Овакви паушални и непрецизни наводи се не могу прихватити јер са кривично-правног аспекта оптужница мора садржати прецизно и јасно описану радњу сваког од учесника инкриминисаног догађаја. Чињенични основ оптужнице мора дати све елементе који образују кривично дело у питању и довољно елемената да га обележе и издвоје од сваког другог догађаја који се не би могао третирати као кривично дело. У диспозитиву оптужнице који се односи на мог брањеника и то у њеном делу који описује догађај у вези са минским пољем, нису индивидуализоване описане радње на тај начин што би се навело ко је шта радио, па из диспозитива произилази да су сви припадници оружане пратње наредили цивилима да скрену у поље детелине, што је фактички немогуће, а и из исказа у поступку произилази да то није било тако. Затим да је један број припадника оружане пратње на поменуте цивиле отворио пушчану паљбу и тако даље и тако даље. А посебно је нејасно да ли је и окривљени Зоран Косијер то наредио, те да ли је он био међу оним припадницима оружане пратње који су отворили пушчану паљбу на цивиле, што знатно умањује његову улогу у случају да није у целом овом догађају, и мења степен његове кривичне одговорности.

Из изведених доказа не може се на несумњив начин утврдити да је Зоран Косијер на начин описан у оптужници учествовао у извршењу предметног кривичног дела. Окривљени Зоран Косијер дао је своју одбрану пред истражним судијом и на главним претресима. Објаснио је да се као добровољац из Руме прикључо јединици која се окупила ради одласка у Славонију, а у циљу одбране суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка СФРЈ у грађанском рату који је вођен између савезних снага СФРЈ и паравојних хрватских формација, Збора народне гаде, **отцепљених** јединица Територијалне одбране и Јединица хрватске странке "**Право**". Даље, Зоран Косијер је објаснио да је у једној згради у селу, тачније у задрузи где је он први дан након доласка стражарио, било заробљених људи, али њему није било познато ко је тачно те људе заробио. Претпостављао је да су то учинили који су ослободили село дан раније. Кривичног дана 18. октобра 1991. године у јутарњим часовима дошао је на доручак у економију, а потом се придружио колони која је већ била формирана и у покрету, а уз пут је сазнао да иду у претрес терена, а није се ни распитивао где и зашто иду цивили. Окривљени Зоран Косијер ноћ између 17. и 18. октобра није провео у згради задруге па самим тим није ни могао знати да је ту претучен и повређен Бошко Бођанац нити да је било ко тучен и малтретиран. Исто тако окривљени Косијер није био у близини Бођанца у колони која је ишла ка погонима фабрике "Борово", па самим тим није могао извршити његово убиство нити је пак био сведок истог.

У току поступка није доказано да је Зоран Косијер нити било ко од добровољаца наредио мештанима Ловаса из колоне да скрену са пута у поље детелине, а посебно није доказано да је он знао да је поље детелине минирано, а овоме у прилог говори и податак да се окривљени овим пољем кретао непосредно иза мештана, на три до пет метара од њих, те просто није логично и животни да би он сопствени живот изложио опасности крећући се на описани начин да је знао да у пољу има мина.

У току поступка није доказано ни да је Зоран Косијер као припадник оружане пратње цивила након експлозије једне од мина отворио пушчану паљбу. Оптужницом се Косијеру ставља на терет да је умишљајно извршио кривично дело тако што је предузео радње нечовечног и окрутног поступања и наношења великих душевних и физичких патњи, укључујући и пристајање на наступање повреда телесног интегритета и смртне последице.

Одбрана пак сматра да понашање окривљеног непосредно након експлозије мина указује на то да његов умишљај није ишао у том правцу, јер да је тако он не би учествовао у извлачењу повређених са поља детелине нити би их смештао у камион, како би их одвезли у Товарник да им се укаже медицинска помоћ.

Зоран Косијер је изјавио на саслушању пред истражним судијом да од момента када је као припадник Територијалне одбране дошао у село Ловас, а то је било дан након заузимања села од стране јединица Војске и Територијалне одбране, неких од добровољачких јединица и мештана српске националности, ниједном мештанину било које националне припадности, нарочито не хрватске нити мађарске националности, јер је било у селу и мађарског живља, није нанео било какав физички нити душевни бол нити их је присиљавао да нешто чине или не учине. Јавна тужба тврди да је мој браћеник наведено кривично дело извршио у саизвршилаштву. Одредбом члана 22 Кривичног закона СРЈ прописано је да саизвршилаштво као облик саучесништва у кривичном делу постоји у ситуацији ако више лица учествовањем у радњи извршења или на други начин заједнички изврше кривично дело. Дакле за постојање саизвршилаштва неопходно је да буду испуњени и објективни и субјективни услови односно учешће у делу и свест о заједничком деловању, што се све огледа у томе да код саизвршиоца постоји одговарајући допринос у извршењу кривичног дела или неке друге радње која је у тесној вези са радњом извршења, те у свести о заједничком деловању саизвршилаца ако заједнички предузимају радње извршења или у њиховом заједничком умишљају, уколико поступају на основу договора и тиме са неком другом радњом битно допринесу извршењу кривичног дела. Ово подразумева да ако више лица учествује у остварењу законског бића истог дела као извршиоци, али независно један од другог, без икакве свести и одлуке о заједничком деловању, они нису сазивршиоци. Исто тако сваки саизвршилац одговара у границама свог умишљаја и не одговара за екцесе другог саизвршиоца. За постојање саизвршилаштва неопходно је да је окривљени заједно са осталим окривљенима свестан заједничког деловања прихватио радње окривљених и то нечовечно поступање и свесно наношење душевних и телесних патњи лицима вођеним у колони. Не постоји доказ да је окривљени Косијер својим понашањем показао да се саглашава са радњама другог нити да је при извршењу дела те радње прихватио као своје, поступајући на тај начин као саизвршилац. Само присуство окривљеног приликом критичног догађаја, што је једино неспорно утврђено са становишта одбране не може представљати значајан и конкретан допринос извршењу кривичног дела у питању, јер би субјективна компонента код

окривљеног Косијера морала бити присутна много интензивније и манифестовати се много значајније да би се то могло окарактерисати као саизвршилаштво.

На крају овог поступка, бар што се тиче мога брањеника и дела које му се ставља на терет, једина неспорна чињеница је да је он био у пратњи колоне мештана која се кретала из места Ловас ка производном погону фабрике "Борово". По ставу одбране остало је спорно, прво, ко је наредио да се ова операција уопште изведе, друго, ко је руководио операцијом, треће, ко је и у ком моменту издао наређење да се неки становници Ловаса претходне ноћи скупљени у задружном дворишту поведу као обезбеђење од евентуалних борбених дејстава хрватских оружаних снага у претрес терена на коме су биле постављене мине, четврто, колико је лица укупно поведено у ову акцију, пето, да ли су сви били цивили или је међу њима било и припадника хрватских паравојних формација, шесто, како се колона кретала ка производном погону фабрике "Борово", односно какав је био формацијских распоред између оружане пратње и мештана Ловаса у колони, седмо, ко је издао наређење да се мештани Ловаса из колоне усмере са пута ка пољу детелине, осмо, да ли су сви из оружане пратње и конкретно ко је знао да су у пољу детелине постављене мине, девето, колико су припадници оружане пратње били удаљени од мештана Ловаса који су пољем ишли испред њих, десето, да ли је Иван Краљевић пао преко једне од постављених мина или је пак скочио на њу, једанаесто, ко је од припадника оружане пратње отворио пушчану паљбу на мештане Ловаса испред њих, дванаесто, да ли су сва лица, њих деветнаест који су побројани у диспозитиву оптужнице као лица која су смртно страдала у пољу детелине, заиста на том пољу страдала или је то било пак на неком другом месту, тринаесто, и на крају, као најважније, која је улога па самим тим и кривична одговорност мог брањеника у свим овим дешавањима.

У списима предмета не постоји ниједан једини материјални доказ да је Зоран Косијер извршио дело које му се оптужницом ставља на терет. Зоран Косијер тврди да није био припадник Добровољачке оружане групе "Душан Силни". До душе мора се признати да је током поступка његова одбрана у погледу те чињенице била мењана, али објективно то питање није од значаја за његову улогу у овом кривичном догађају. У писменим доказима име окривљеног Зорана Косијера се не налази на списку добровољаца одреда "Душан Силни" од 05.10.1991. године нити на списку војника распоређених у јединицу "Бели орлови", а све то на страни 2223/937 овог предмета. У крајњој линији припадност добровољачкој оружаног групи не представља кривично дело. То што неки од сведока као Борислав Михајловић, звани Бата, Никола Вуковић, Зоран Јовановић, те неки од окривљених тврде да је Зоран Косијер био припадник јединице "Душан Силни" није материјалним доказима поткрепљено, али чак иако бисмо прихватили њихове тврдње као тачне, поставља се питање на које оптужница не даје одговор, а то је које је то конкретно противправне радње Зоран Косијер предузео и у односу на кога, било да је био припадник јединице "Душан Силни" или не. Оптужница је базирана на исказима оптужених који, свима нам је познато не морају да говоре истину и могу да се бране на начин који њима највише иде у прилог. У случају када оптужени, а посебно када је у питању покојни окривљени Николаидис, у својим исказима терете друге саоптужене, а притом свој положај ни мало не олакшавају, поставља се питање који је њихов мотив за такво чињење и да ли иза свега стоји неки други интерес, сем да се открије права истина, те да ли је, на шта указује преписка између Николаидиса и тужиоца за ратне злочине, постојао неки скривени договор између њега и органа гоњења, тужилаштва, суда или пак неког трећег. Одбрана сматра да ми у овом поступку то нисмо успели да утврдимо. Оптужница се такође, бар што се

тиче мог брањеника, базира на исказима сведока. Иако можда најчешће доказно средство, исказ сведока је најнесигурнији доказ. У пракси је доказано да проблеми који су уочавају код овакве врсте доказа јесу грешке у сећању, случајеви конфабулације односно допуњавање празнина у сећању измишљеним детаљима и фиктивним епизодама, грешке у расуђивању односно погрешном тумачењу података, као и грешке у интерпретацији. Сведок је дужан да говори истину. Чињенице о којима сведок даје свој исказ су увек чињенице из прошлости. Неретко сведоци празнине у запамћеном покушавају да попуне путем стварања сопствене слике и реда догађаја. Разлози за овакво поступање могу бити разно разни, од оних који се крећу у оквирима нормалних, психичких процеса, од добронамерних мотивисаних жељом да се помогне суду па до малициозних. Када је у питању трауматски догађај, његова интерпретација је специфична. Сведоци су пасивни учесници у трауматском догађају, а често и његове жртве, чија је потоња улога у формирању приче о догађају и да артикулишу своје сећање. Интерпретација трауматског искуства нарочито после петнаест година подложна је сопственом ослобађању од искуства, а обзиром да се ту ради о преносу вести о трауми, а пренос је учињен односно сведочење је у ових петнаест година небројено пута деформисано и обојено колективним памћењем. У теорији и пракси јасно егзистира становиште да сведочење представља истовремено сведочанство и реалности и фантазије. Важно је истаћи да је примарна мисија сведочења извођење и пренос приче о догађају који је значајан за већински део колектива. Када се има у виду чињеница да је до првог сведочења сведока пред судовима Хрватске, Међународним судом у Хагу и судом Србије прошло више година након спорних догађаја. Јасно је да овај доказ суд треба да цени са дужним респектом и са великом дозом резерве па све до неприхватања истог. И како су рекли Морис Албаш и Јан Асман "Прошлост није објективна датост него колективна конструкција и она се не открива него реконструише сталним репродуковањем путем индивидуалних и колективних сећања". Самим тим сећање представља субјективни процес интерпретације прошлости што ће рећи њеног субјективног сагледавања и тумачења, а тај процес је увек условљен захтевима и критеријумима државног, политичког и друштвеног микро и макро окружења. Оно што је и данас видљиво у свакодневном животу на просторима Западног Балкана јесте да сећањем, оживљавањем прошлости односно **транспоновањем** одређених догађаја из прошлости у садашњост, у складу са потребама групе, партије, етичке заједнице или нације, формирамо став и слику о прошлости која се репродукује у садашњости. Целокупна култура сећања подређена је политици сећања, па је прошлост неретко дотеривана или барем злонамерно интерпретирана како би боље пристајала духу праведничког колектива наспрам непријатељу изазвана и издајницима у сопственим редовима.

У прилог горњем наводима могу се навести бројна сведочења актера спорних догађаја описаних у оптужници, а која су потпуно контрадикторна и опречна. Ја ћу указати на нека сведочења актера ових догађаја из фазе истраге, просто зато што сматрам да су тада сећања била свежија него касније на главним претресима, управо због протеча времена. Тако на пример када говоримо о томе како се колона кретала ка производном погону фабрике "Борово" односно какав је био формацијски распоред између оружане пратње и мештана Ловаса у колони, сведок Емануел Филић приликом испитивања пред истражним судијом наводи да су се кретали тако што су оштећени ишли у средини, а војска са стране, па на питање истражног судије, цитирам: "Да ли је у току кретања било промене распореда", Емануел Филић одговара: "Не". Истражни судија: "Значи ви идете у средини, а они са стране?", Емануел Филић: "Не, не, они стално иду са стране, а ми стално у средини", истражни судија: "Да ли је дошло до тога да у једном тренутку

они иду у средини, а ви са стране?", Емануел Филић одговара: "Не, није", истражни судија: "Јесте ли сигурни?", Емануел Филић: "Сто посто сигуран". Поводом исте околности сведок Мујић Иван изјављује да су биле две независне колоне, па на примедбу истражног судије, цитирам: "Први пут чујем да су биле две колоне", сведок каже: "Да, то је истина, то је сто посто тако, то ће вам рећи пуно њих", истражни судија: "Ви сте први који то каже, а до сада смо чули једно педесетак људи", Емануел Филић одговара: "Видећете и чућете и од свих осталих, имате ту прилику да чујете и Илију Кресоја, и Милана Раделића Буву, па и остале који су били у колони". Сведок Цоњар Милан тврди да је сто метара испред поља детелине пратња ишла са стране, да би се онда распоред променио па је пратња ишла у средини, а они са стране. У оптужници пак стоји: "колонија је кренула из Ловаса ка производном погону фабрике "Борово", при чему су најпре до изласка из места цивили били између припадника оружане пратње, да би потом променили поредак те су цивили ишли са стране, а оружана пратња у средини не би ли се заштитили од евентуалне паљбе". Када је реч о томе како су била обучена лица која су пратила колону мештана, о томе такође имамо потпуно опречна сведочења. Па тако сведок Мујић Иван саслушан замолним путем пред Окружним судом у Риједи дана 23. травња 1993. између осталог сведочи, цитирам: "...Затим су у двориште ушли неколико четника у маскирним комбинезонима, било их је око тридесет до четрдесет, а на главама су имали шлемове". Сведок Емануел Филић пред истражним судијом у поступку пред Окружним судом у Београду, 2007. године, сведочи да су војници из пратње имали доламице, па на питање судије: "Кажете доламице, шта то значи?", сведок Филић одговара: "Мало дуже као сакоји", а истражни судија пита: "Били су у јакнама, били су у јакнама или у комбинезонима из једног дела", сведок Емануел Филић каже: "Не, не, не, нису били у комбинезонима". На главном претресу 28. септембра 2009. године исти сведок изјављује: "Покрај нас долазе војници у маскирној униформи који су то поподне дошли камионима, то су биле нове униформе, они су били из Ваљева и били су покрај нас". Сведок Стјепан Пеулић тврди да су у пратњи били војници у уредним униформама, сви једнообразно обучени, изгледали су као нека специјална јединица. Поред тога што је остало нејасно како су била обучена лица из пратње, спорно је и да ли су имали шлемове на главама како то у току поступка тврди сведок Антоловић Јосип или су пак носили "титовке" како тврде Емануел Филић, Мујић Иван и други. У погледу растојања између мештана Ловаса који су ишли минским пољем и оружане пратње иза њих, сведочења су такође потпуно опречна. То растојање је било од једног метра, колико је довољно да војник из пратње гурне ногом Краљевић Ивана и он падне на мину и погине, како то износи сведок Златко Тома на главном претресу одржаном 26. студеног 2003. године пред Жупанијским судом у Вуковару, преко петнаестак метара, колико тврди сведок Јовановић Зоран пред истражним судијом у Београду 2007. године и око тридесетак метара, колико тврди сведок Јосип Сабљак, саслушан на претресу 19. студеног 2003. године, пред судом у Вуковару, па све до педесет и седамдесет метара, како тврди Љубомир Солаковић, саслушан дана 02. просинца 2003. године на главном претресу пред истим судом. Погибија Краљевић Ивана на минском пољу дана 18. октобра '91. године такође није у потпуности расветљена. И у погледу те чињенице сведочења су опречна. Тако да остаје нејасно да ли се Краљевић Иван сам бацио на мину, како тврди сведок Јовановић Зоран који је у истрази 2007. године на питање истражног судије: "Јесте ли видели како је дошло до експлозије?", одговара: "Па овај један Хрват се сам бацио". Истражни судија потом поново пита: "Јесте ли то видели или сте чули?"; "Не, ја сам то видео"; "Баш се бацио?"; "Да", одговара сведок Јовановић Зоран. И како тврди такође у истрази Антоловић Јосип, који на питање истражног судије: "Хоћете ли нам објаснити да ли је он скочио на мину?", сведок Антоловић објашњава: "Он је баш

скочио, он је исто био претучен то јутро, јако,. Он је исто био крвав, он се отргао, ми смо се држали за руке, а он се отргао, искочио, скочио је на мину", истражни судија: "Да ли га је неко гурнуо или је баш скочио?, сведок Антоловић Јосип наводи: "Не, он је скочио, он је видео шта, да ће погинути и мислим да је зато скочио". Истражни судија опет поставља питање: "Да ли је скочио да би погинуо или...", а сведок Антоловић одговара: "Највероватније да је и ту можда још неко видео да стоје мине, али су ови остали добили метак у леђа". И како то на главном претресу 30. просинца 2004. године пред Судом у Вуковару износи сведок Владо Бошњаковић: "Неко је викнуо: минско поље", зауставили смо се, а Ивица Краљевић пошто је био рањен бацио се на мину и дошло је до експлозије". Или пак је тачно ово што каже пред Жупанијским судом у Вуковару сведок Златко Тома да је неко ногом гурнуо оштећеног па је он пао на мину или како пред истим судом тврди сведок Ловро Герснер 2004., 16. просинца: "Дошли смо до мина и Иву Краљевића је један из пратње гурнуо у леђа с рукама". Остаје нам да се питамо да ли је права истина да је како то стоји у оптужници Краљевић Иван сам пао преко мине и тако је активирао. У погледу лица које је водило или која су водила колону мештана од дворишта задруге до поља детелине и лица које је издавало команде сведочења су такође опречна. Па је остало да се питамо да ли је како то тврди сведок Томислав Шелебај колону водио млад човек стар око 27 година, кога су звали Јоца, који је имао маскирну униформу и који је наредио да се стану испред поља детелине, построје се у један ред и ухвате се за руке, јер ће морати да провере да ли у пољу има мина или је пак било онако како тврди сведок Златко Тома да је у двориште задруге дошао Љубан Деветак, а да је поред њега био један са црвеном беретком који је изгледао као неки заповедник и који је тада предузео дужност и наредио покрет и водио колону све до поља детелине или пак како тврди сведок Андрија Билић да је Љубан Деветак одредио Милана Рендулића да их води до тог винограда и да је командант био из специјалних јединица смеђ и висок човек. Ловро Герснер тврди да је команду на пољу детелине издавао један официр висине 175 центиметара, обучен у маскирну униформу. Сведок Јосип Сабљак сведочи да је колоном командовао један потпуручник који је шетао од почетка до краја колоне, да би потом рекао да је команде издавао један четник који није био припадник регуларне војске, кога су звали "Поручник", а био је припадник формације "Душан Силни". Сведок Емануел Филић изјављује да је када су дошли до ливаде, засађене детелином, неки Саша из Београда рекао да се зауставе, да се ухвате за руке, развуку по њиви и да се крећу најпре по ширини, а потом по дужини ливаде. Станислав Франковић тврди да је наредбе издавао један који се звао Драган и он је предводио резервисте из Ваљева, и да је у ствари више њих издавало наредбе на путу до ливаде. Из исказа сведока Вјекослава Балаћа, Антоновић Јосипа, Грубач Слободана јасно се види да они мешају Зорана Косијера са Костом Гвозденовићем. Код овако опречних и потпуно контрадикторних исказа, не само у погледу дешавања на минском пољу, већ и непосредно пре и после тога, као и других чињеница наведених у оптужници, остаје нејасно на основу чега је тужилац проценио да су искази неких сведока веродостојни и логични, па је на основу њих конструисао чињенични опис догађаја наведен у диспозитиву оптужнице. Наиме, са овако широким дијапазоном дијаметрално супротних описа истог дешавања и његових актера, морало се много суптилније и критичније приступити процени веродостојности исказа свих саслушаних сведока, при чему је Тужилаштво требало да има уму старо правничко правило *in dubio pro reo*. Марија Ђаковић је једини сведок у овом поступку која поименце наводи мог браћеника Зорана Косијера као учесника у догађајима из октобра месеца у месту Ловас. Она је најпре у својству сведока саслушана 19. свибња 1993. године пред Окружним судом у Загребу, у оквиру поступка који се водио пред Окружним судом у Осијеку, потом на главном претресу 25. рујна 2003. године пред

Жупанијским судом у Вуковару, па на главном претресу 28. рујна 2005. године пред истим судом, те је 15. марта `96. давала изјаву пред истражитељима Хашког трибунала, да би на крају у истрази 2007. године пред Окружним судом у Београду, тачније пред истражним судијом била последњи пут саслушана. На претресу 28. рујна 2005. године пред судом у Вуковару ова сведокиња први пут спомиње Зорана Косијера као припадника одреда "Душан Силни", заједно са Петронијем, Ацом Николаидисом, званим Грк, Зораном Обреновић званим Аждаја, браћом Балтић, Костом Гвозденовићем и неким Љубом из Краљева. Међутим, ова сведокиња која је заиста била једна од упућенијих у дешавања тих дана у месту Ловас, обзиром да је доста времена проводила уз оптужене Љубана Деветка и Милана Девчића, нити једном једином речју није конкретно навела шта је мој браћеник радио у Ловасу, односно које је противправне радње предузео било према њој, било према неком другом становнику месту Ловас. У истрази 2007. године пред Окружним судом у Београду након што је сведочила о догађајима обухваћеним оптужницом и одговарала на питања истражног судије, питање јој је поставио заменик тужиоца да ли о другим неким евентуалним поступцима оптужених може да каже нешто више, Марија Ђаковић одговара: „Па не знам, они су долазили и одлазили, они уведу полицијски сат и онда нестану. Они ураде све те ствари које раде за време полицијског сата када нико макнут не сме. Након тога се врате, а док детаље не причају преда мном о томе“. Заменик тужиоца поставља питање сведокињи: „Моје питање важи и за овог Горана или за Јоцу Косијера, нисте непосредно чули од некога или од њих да су нешто тих дана радили конкретно мислим у смислу малтретирања“, а сведокиња Марија Ђаковић одговара: „Могу само претпоставити да јесу. Ја нисам била уз њих“. Поштовани суде, девет година затвора предложених од стране Тужилаштва на основу нечега што не могу бити чак ни индиције, а камо ли чврсти докази, заиста је најблаже речено непримерено. Ако при том имамо у виду квалитет доказа прибављених сведочењем путем видео-линка, противзаконито инструирање појединих сведока од стране припадника хрватског правосуђа, провокативно и проблематично испитивање појединих окривљених, посебно оних који више нису међу живима од стране претходно поступајућег судског већа, као и друге „ситнице“ остаје нам да и оптужницу и све изведене доказе који говоре у прилог кривице мог браћеника прихватимо са великом дозом скепсе. Због свега изложеног сматрам да у овом поступку није доказано да је мој браћеник извршио кривично дело које му се оптужницом ставља на терет, па молим ово веће, а уједно се и надам да ћете имати довољно професионалне храбрости да с обзиром на утврђено чињенично стање, примените члан 423 став 2 Законика о кривичном поступку и оптуженог Косијер Зорана ослободите оптужбе. И на крају морам и ово да напоменем. Сви овде присутни видели смо да се Зоран Косијер понашао непримерено на неким главним претресима, то је усталом условило и његово новчано кажњавање на претпоследњем главном претресу. Међутим, без обзира на ово ја сам убеђена да сте Ви председнице већа и чланови већа прави професионалци те да нећете дозволити да извесна доза анимозитета која је евидентно створена због оваквог његовог понашања код вас превагне приликом одлучивања о његовој кривичној одговорности или пак о евентуалној казни. Хвала.

Председник већа: Браниоче, суд није овде да исказује анимозитет према било ком окривљеном, нити сме то да ради. Суд је независан, самосталан и непристрасан.

Адвокат Гордана Андрејевић: Мени је то познато, судија.

Председник већа:

Констатује се да је током изношења завршне речи адвоката Гордане Андрејевић у судницу приступио адвокат Слободан Живковић.

Нисмо констатовали само да сте се вратили.

Окривљени Милан Девчић у завршној речи изјави:

Изволите Девчићу, приђите за говорницу.

Окривљени Милан Девчић: Оптужени Девчић. Поштовано веће, у свему прихватам завршну реч браниоца. Желим да изнесем своје виђење овог поступка који је против мене вођен и да одговорим на оно што је тужилац рекао о мени 28. јануара 2019. године. Када смо добили измењену оптужницу из јануара 2017. године, верујте ми да сам био убеђен да се ради о техничким грешкама у куцању јер сам први пут видео да ми се на терет ставља присиљавање становништва на принудни рад, да смо нас тројица, покојни Деветак и Радојчић и ја затворили четрдесет људи или да сам ја са покојним Радојчићем неке наређивао да стави белу траку. Сачекао сам завршну реч тужиоца да чујем који су то докази који су га руководили да тако измени оптужницу. Међутим, нисам чуо ни реч о томе. Тужилац у завршној речи, без увреде, понављао мантру о војно-цивилној власти тројице мештана Ловаса, Деветака, Радојчића и мене. Та мантра већ дванаест година гласи како смо нас тројица могли све, како смо ми одлучивали о свему. Та мантра је међутим, у целости бесмислена и неистинита. Да ли ико може да поверује да је поред једнице ЈНА у Ловасу и околини могла да постоји некаква паралелна и супериорна војно-цивилна власт? Па, наравно да није. Ја до данас нисам разумео концепт војно-цивилне власти. Поставио сам питање себи, а сада га постављам и јавно, коме сам ја то владао у периоду који оптужница обухвата? Која су била моја овлашћења и према коме ја вршим овлашћење? Јесу ли те **овласти** цивилне или војне? Кома сам командовао и коме сам наређивао, издавао наређење? Не могу никако да схватим чему та потреба да се изнова конструише самовласно формирање власти, када је неспорно да је читаво подручје било под одговорношћу Друге бригаде. Да је Друга бригада према писаној документацији издала задатке о формирању власти. На крају, не разумем да се уопште у време ратних дешавања може говорити о било каквом деловању без знања и наредбе Друге бригаде. Са друге стране, командант Друге бригаде Душан Лончар је сведок, иако имате чврсте доказе и налаз вештака и у погледу наредбе од 09.10.'91. године коју је издао и потписао и под којом је страдало више од двадесет људи. Имате наредбу од Друге бригаде од 10.10.'91. године, која каже у тачки 12 да ТО Ваљево поседа следеће реоне: са Првом и Дванаестом четом поседа село Ловас, ослобађају села и успоставља цивилну власт. Имате потом дневне извештаје са терена. И нити у једном да овај задатак није обављен. Нити у једном извештају нећете наћи да постоји већ од 10.10.'91. године самовласно успостављена власт цивилно-војног карактера. Нити у једном документу нећете наћи моје име. Ја знам да ћете ви рећи да се суди за оно што је предмет оптужбе и то ми је много пута речено у поступку. Ја овом суду не замерам, али зато што се крећем у оквиру онога што тужилац намеће и гледам који су докази изведени. Могу да кажем да Тужилаштво има чвршће и бројније доказе против својих сведока, него против мене и зато мислим да моје име не може да буде име злочина које се догодило у Ловасу, како рече тужилац у својој завршној речи. Зато кажем да је процес монтиран, јер ја дванаест година слушавам и гледам како, примера ради, Душан Лончар на главном претресу без било каквог осећања за страдале каже да је Ловас била ситна акција и сада први пут сазнаје

за број страдалих и стварно не може да објасни ништа из тог периода. Сведок Ален Камбер, који је извршио процену за напад на Ловас, дошао је овде једноставно, каже човек „имам амнезију и ничега се не сећам“. Градимир Вељовић је од првог дана у Ловасу, али човек се не сећа и не труди се да се сети јер је сведок и може му се, а био је присутан све време које оптужница обухвата са јединицом која је дошла са конкретним задацима у Ловас. На крају крајева, ако су те беле траке или пољски радови представљали ратни злочин у континутету, то се дешава на очи оних који су отишли у Ловас да наводно сачувају мир и становништво, да буду тампон зона, како су говорили, које је ова држава школовала, платила, обезбедила њих и њихове породице, дала све бенефиције. Беле траке и обележавање кућа нису изум Ловаса, већ су се десиле на свим територијама у окружењу на којима су биле јединице ЈНА и Товарник и Сотин и Вуковар. Тако да то имајте у виду када будете доносили одлуку о овоме. На крају, ви сте сигурно приметили да мене као представника те наводно свемоћне власти не препознаје ни једно војно лице које долази на територију Ловаса у критичном периоду. Мене не препознају ни овде окривљени из Ваљева, на пример, нити уопште други припадници из Ваљева који су сведочили. Мене се не сећају ни добровољци који су данас са мном на оптуженичкој клупи, а чак је и покојни Николајидис који је против мене износио тешке али посве лажне оптужбе тврдио да је први командир Станице милиције у Ловасу био покојни Воркапић. Друго, није тачно у завршној речи тужиоца да у поновљеном поступку нисам хтео да одговарам на питања. Напротив, у записнику од 08.04.2016. се види да на питање председнице већа „Да ли тужилац има питање за мене“, тужилац каже да нема. Немају ни браниоци. А ја сам остао при одбрани коју сам дао. Исто се понавља и када је поново поступак покренут из почетка и види се на записнику од 13.09.2018. да је после изјашњења које сам дао, чекам да ми се постави питање, Ви питате све присутне у судници појединачно и нико није имао питање за мене. Тако да ја ниједног тренутка нисам одбијао да одговарам на било чија питања, већ за мене тужилац није имао нити једно питање у поновљеном поступку. За овим се тужилац чуди што кажем да је процес монтиран, то је мој израз, можда није најприкладнији али значи да је Тужилаштво изабрало да мене оптужи без икаквог доказа да се ја дванаест година браним од тврдњи да сам представник самовласно успостављене локалне власти, цивилно-војног карактера, без да ми је предочено ко су моји потчињени и коме сам ја власт. Мене терете да сам био командир милиције у Ловасу од првог дана. О мени су као командиру говорили они који са мном нису ни били у контакту, али скрећем пажњу да од 2007. године од када траје овај поступак сви медији су известили које су биле функције прве тројице окривљених и то је до дан данас остало једино што се са овог суђења чује. Свака вест о овом суђењу јасно је испраћена тачним функцијама свих окривљених и ту је тешко било полемисати са сећањима сведока. **Онда и они који нису знали што су позвани**, знали су ако ништа друго ко је наводно био власт у селу. Они који нису знали ништа о предмету могли су да интерактивно читају на сајту Фонда за хуманитарно право записнике са претреса и тако су сви сведоци који први пут сведоче могли да се упознају како су сведочили и други. Ја своју одбрану нисам мењао, иако ми се супротно спочитавало све време трајања претходног поступка од стране претходног судског већа. Нисам, на жалост, био тако прецизан 2007. године на дан хапшења да кажем баш тачно у дан шеснаест година после догађаја када сам именован за командира. Ето, али Богу хвала саслушани су људи који су ме поставили на место командира и ја се на томе нећу више задржавати, а ви сте као веће сигурно приметили како је прошао сваки сведок или окривљени који би рекао да ја нисам био први командир. Подсетићу на сведочења Милана Воркапића или Славољуба Ивановића, где је суд ушао у толику полемику и предочавање исказа других сведока само да сведоци не остану при својим исказима.

Ово ме све уверава да је овде било битно доказивати неку моју функцију и наводну власт, а не да сам ја нешто конкретно урадио.

Поштовано веће, није било нимало лако почетком деведесетих у Ловасу бити из мешовитог брака. Ловас нисам напустио пре рата зато што је тамо било добро стање, већ зато што су провокације и протеривања и страдања по националној основи постала свакодневна. У Ловас сам се вратио у униформи ЈНА услед опште мобилизације, а сада видим да смо гурнути као глинене голубови и ту остављени од људи са амнезијом да данас опет уместо њих објашњавамо и одговарамо за оно што се у Ловасу догодило. Догађања '90. и '91. године определила су и мој будући живот избеглиштва и неприпадања. Ни пре, ни после ових догађаја као полицајац нисам показао макар једну грешку у раду. Па ни у Ловасу. Ја сам све те људе познавао и нисам имао ниједан разлог да некога шиканирам по националној основи и никога нисам ни шиканирано. Чули смо на овом суђењу да је у Ловасу '91. године за кратко време страдало седамдесет људи. Жао ми је сваког ко је страдао. То сам увек говорио и данас то говорим, али такође морате да знате да нико није страдао због мене. Неки сведоци су и према мени показивали нетрпељивост без икаквог разлога, управо зато што су веровали да ћу бити део хрватске, а не југословенске приче. Ја сам и сам жртва свих ових догађања. Моја супруга је такође из мешовитог брака. Мој живот је обележен овим кривичним поступком, како год се он завршио, иако ја знам да сам невин. Згранут сам казном од десет година затвора коју Тужилаштво тражи за мене. Не могу да разумем уопште што су критеријуми по којима Тужилаштво поступа и зато дајем слободу да зовем ово монтираним поступком. Ствари какву су артиљеријски напад на село, активности Друге бригаде, па и погибија људи у том нападу су се десиле саме од себе, а ја одговарам за нечовечна поступања чак и када сведоци кажу да сам био коректан према њима. Утисак ми је да је управо та количина описа догађаја у оптужници у којој ја наводно учествујем требало да буде оправдање за овако високо предложену казну. Згранут сам да се у оваквом поступку као кључни доказ користи одбрана окривљеног који је био оптужен за директна убиства која је негира и кога су сведоци виђали крвавог по селу. Неће осуда против мене бити правда за жртве. Нико није страдао због мене, све и да докаже тужилац да сам некога опсовао или га питао за кога је гласао. О наводним ударцима доста смо се изјашњавали и понудили доказе, а најмање што сам хтео за дванаест година поступка је да се суочим са тим људима који ме терете.

Поштовано веће, у мају ове године биће дванаест година од када сам ухапшен за догађаје у Ловасу. После свих година суђења верујем да је једина по закону заснована пресуда ослобађајућа пресуда јер нисам крив за дело које ми се ставља на терет. Хвала.

Председник већа:

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

ОДРЕЂУЈЕ СЕ пауза у трајању од десет минута.

Након паузе, наставља се главни претрес.

Окривљени Жељко Крњајић у завршној речи изјави:

Председник већа: Крњајићу, приђите за говорницу.

Окривљени Жељко Крњајић: Добар дан, оптужени Жељко Крњајић. Поздрав свима у судници. Како неком објаснити шта је истина у Ловасу, кад тај неће, не може, не разуме или не сме да поред својих очију види коректно, поштено, професионално, непристрасно доказе о припадности хрватских паравојних формација мештана села Ловаса? Ја то говорим од прве изјаве дате истражном судији па све до данас и говорићу тако док сам жив, јер то је сувопарна истина која многим овде не одговара и зато се унапред извињавам што не мислим и не размишљаам као они, што се моја изјава и завршна реч разликује сто посто од тужиоачеве. Зашто је ЈНА тада једина легална војна сила минирала са мешовитим минским пољима на улазак у Ловас и његову ближу и даљу околину, то јест према Бокшићу и Томпојевцима, а та минска поља, мапе имају 06. и 07.10.'91. године јер су урађене записнички и те мапе минских поља имамо у предмету, али опет зашто, да ли се бојала напада, цивила из мирног питомог славонског села Ловас или је у питању прва, једна чета Збора народне гарде Ловас коју командант Друге бригаде спомиње у наредби строго поверљиво 350-1, да се разоружа и овлада селом Ловасом. Зашто је ЈНА 10.10. у 07:30 извршила гранатирање Ловаса са тешком артиљеријом? Да растера Збор народне гарде или да преплаши мирно цивилно село и то треба питати команданта Друге бригаде пуковника Лончар Душана, сведока у овоме поступку, самог сведока у овом поступку да ли се уверио пре гранатирања кога има у селу, а не тужилац да пита мене је л' сам се ја уверио кога има у селу, као да сам ја дао наредбу за гранатирање Ловаса и разоружавање мештана Ловаса. Тужилац и правни саветник из Фонда за хуманитарно право само су у једном праву, а то је сва настрадала лица настрадала су зато што им неко из породице припада другој страни у оружаном сукобу, па набрајају ко је настрадао, а ко им је у Збору народне гарде или МУП-у, а стално су тврдили да у Ловасу није било 10.10.'91. године ни један једини хрватски полицајац, ни један једини припадник Збора народне гарде. А ја кажем од прве изјаве 2007. године да нема куће из које нису по један или два, а негде и три члана домаћинства приступили тада паравојним хрватским формацијама, тако да било ко да је настрадао имао је једног у хрватским паравојним формацијама, јер једноставно учешће је узело 90% хрватског становништва и то је истина.

Ловас је други Рачак, исфабриковани случај, где су настрадали војници, а упорно се потура да су цивили. Очито је да је ипак али после 10.10. и било неких злочина које треба доказати са којима ја немам ништа. Нисам имао никакву командну улогу. Нико ме није поставио, именовао или задужио за ништа, нити ми је дато какво наређење, ни усмено, ни писмено. Тако наређење, задужење или било какав војни акт једноставно не постоји. Ја сам жртва неколицине људи који су били главни у селу, па и шире и своје радње покушали од првог дана да пребаце на мене. Али жртва и од ЈНА која је намерно сакрила, уништила одлучујућа војна документа, а у вези Ловаса, где мора писати права истина о Ловасу. Жртва сам и Фонда за хуманитарно право који показује нескривену мржњу према оптуженима, а нарочито према мени. **Фонд за хуманитарно право обезбеђивао је и припремао сведоке, давало им транскрипте, говорило им шта да кажу,** шта је било на претходним рочиштима, а ти сведоци знали су све српске функције, а за своје хрватске слабо или ништа, а то је све због тога што рече један хрватски сведок, што је наш национални интерес, на овој пресуди ће Хрвати писати своју историју, а наш интерес треба да буде само истина и само истина. Игром случаја сам само рањен 11.10.'91. иначе и данас би био оптужен за све тачке лажне оптужнице, што сам на почетку 2007. године и био, док једва није стигла моја медицинска документација коју

сам ишао приватно исходovati из болнице из Сремске Митровице јер су службено послали да ја нисам ни био у болници Сремска Митровица, па ми Тужилаштво онда многе ствари ставило у тачку 1 оптужнице за проведених пет сати у Ловасу, а сат и по са групом у улици Иве Лоле Рибара до задруге. Те 2007. године када је подигнута кампањска оптужница, намештена оптужница, која је уступљена од хрватског правосуђа и Хашког трибунала, та оптужница мора пропасти кад тад јер је неистинита. Мислим да је до доласка нове власти и новог тужиоца за ратне злочине и нису постојали услови да се овај предмет реши правично, тако да и данас кажем ова оптужница у односу на мене је најбољи школски пример манипулације људима и догађајима. Опструкција истине и правде од стране тужиоца који се противи свим предложеним доказима који иду у корист оптужених. У мом случају ради се око педесет сведока, потврда, докумената, фотографија, ЦД снимака и тако даље. Мислим да тако неће да буде и неће да може јер ова држава има свој Устав, закон по којем сви треба да раде.

Да нисам био командир Станице милиције Товарник, кажем, дана 06. и 07.10.'91. године са двојицом радних колега замењивао сам командира Станице милиције Товарник, Јоргић Љубу, а то све има у предмету обавештење од 06.10.'91. године са потписом и печатом командира Јоргић Љубе. Ја носим униформу српске војске Крајине и милиције Крајине од 31.03.1991. године до 15.07.1996. године, а у МУП Крајине од 27.11.'91. до 15.07.'96. године, што и пише у мојој радној књижици. За непуних пет година рата и ратног стања, стално сам у униформи и већином на терену. За то време био сам у преко педесет места широм Републике Српске Крајине и Републике Српске, а касније '99. године годину дана и на Косову, током НАТО агресије био сам мобилисан више од годину дана, тако да ја ни дан данас не знам имена свих места где сам ја боравио, колико дана сам био тачно у којем месту и у којем својству, да ли милиционера, припадника Територијалне одбране, извиђача, снајперисте, артиљерца, вође патроле и тако даље, што сам све то обављао за време рата. А на задатке ме слала моја држава преко Министарства, МУП-а и Министарства одбране. Више пута награђиван сам новчано и пиштољем. Нигде нисам учествовао у никаквом злочину, нити сам бранио нечији злочин, али злочин која мора да се докаже и за тај злочин морају да одговарају кривци и то прави кривци, а не као ја одабран од некога да замењујем овде правога кривца. Пробајте се сви у овој судници сетити шта сте ви тачно радили у одређене дане и где сте били, а то све пре двадесет година. Тако да, игром случају нису сачувани папири из Товарника, одговарао бих, а и одговарам за оно што нисам био. Моја војна књижица је празна. Учешће у рату је нула дана. То је данас тешко објаснити, али то је тако. На задатак у Ловас ме упутио командант Друге бригаде пуковник Лончар Душан са наредбом 350-1, Строго поверљиво, 09.10.1991. године преко потпуковника Камбери Слободана. Мој задатак као мештанина Ловаса је био да одведем прву групу милиције у Ловас на почетни положај. Тај положај је нацртао пуковник Камбери Слободан и један капетан, као водич што познам и врло добро терен. Ја сам тај задатак и успешно одрадио. Вођа друге групе је био Зоран Тепавац, треће групе Милан Воркапић Трндо, без икакве командне функције јер то је тада било намењено команданту Територијалне одбране Товарник, Ергић Милету, команданту Територијалне одбране Ловас, Радојчић Милану, команданту „Душана Силног“ – Ступар Славку, као и командиру Станице милиције Товарник – Јоргић Љуби, а такође и команданту тенковске чете који до дан данас остаје непознаница, икс, икс. А више пута сам рекао, ишла су и два официра Бењамин Зубан из Сомбора и Убипариповић Зоран и цењено Тужилаштво нема ни један једини акт, наредбу, указ, решење о мом постављењу за командира, нити је ико жив присуствовао мом

постављању, нити се зна место и време, ни како сам ја то постављен, пред ким је то читано и обелодањено и коме сам се ја то представљао да сам командир. Из чистог незнања и пакости и својих одговорности неки људи су то покушали да прогурају у истину, али је и без једног аргумента или доказа све је ишло рекла-казала. Ја ћу покушати са неколико необоривих чињеница да докажем истину да нисам био командир Станице милиције Товарник и нисам имао од никога овлаштења за било какво командовање. Говоре документа.

Документ од 31.03.'91. године у којем пише да сам рањен као добровољац. Друго, решење општине Шид 580-11/97-02 Крњајић Жељко рањен 11.10.'91. године, добровољац. Потврда команданта ТО Товарник, [Покрајац](#) Душана, број 358/1-92 од 06.03.'92. Крњајић Жељко се држао у добровољачкој јединици у раздобљу од 22.09.'91. до 11.10.'91. Пропусница 27.09.'91. године на којој пише да смо милиционери Воркапић Милорад и Крњајић Жељко, потписао командир Јоргић Љубо. Пропусница 03.10.'91. године, Станица милиције Товарник, за Крњајић Јадранку, моју супругу, у којој пише: "посетила супруга милиционера Крњајић Жељка", потписао помоћник командира Рудић Божо. Пропусница 28.12.'91. издана од Војне поште 2082-3 Београд, у којој пише: "За милиционера Крњајић Жељка, број пушке и пиштоља", а у потпису пуковник Љубиша Петковић, пуковник с којим сам ја сарађивао у Товарнику и који је врло добро мене познавао. Даље, Извештај 25.09.'91. Станица милиције Товарник. У том извештају пише све ко је командни кадар, потписао командир Јоргић Љубо, а упућен министру Радовану Стојчићу Баџи. Извештај 28.09.'91. године Станице милиције Товарник о погибији четири Хрвата, дежурни Крњајић Жељко. Акт од 05.10.'91. упућен пуковнику Петковић Љубиши, потписали резервни милиционери Крњајић Жељко и Воркапић Милорад. Обавештење 06.10.'91. године, Станица милиције Товарник, где командир каже да ће бити два дана одсутан да га мења Воркапић Милорад, ја и Рудић Божо, потпис командир Јоргић Љубо. Службена белешка упућена командиру Станице милиције Товарник, састављена 06.10.'91., саставио дежурни милиционар Крњајић Жељко. Акт 07.10.'91. упућен пуковнику Петковић Љубиши, где га обавештавам да је избила свађа између мене и командира Јоргић Љубе. Човек је потегао пиштољ на мене и тај дан је именовано Воркапић Милорада за заменика, а ја као координатор са МУП-ом Шид, Територијалном одбраном Товарника, Месном заједницом и Црвеним крстом. Значи од тог датума, од тог момента па све до мог рањавања Воркапић Милорад је мени старешина и као такви смо ишли за Ловас. Следеће, обавештење од 07.10.'91. командиру Јоргић Љуби, саставио милиционер Крњајић Жељко. Дневни извештај 08.10.'91. за командира Јоргић Љубу – задатак милиционери Крњајић Жељко и Воркапић Милорада ће лица спровести у МУП Шид. То су неки момци који су кренули за Вуковар, а нису били пунолетни, а родитељи су им радили у МУП-у Србије. Извештај 11.10.'91. министру МУП-а, начелнику Штаба, каже се: село ослобођено, један мртав, два рањена. Моја група милиције није имала губитке, потпис заменик командира Станице милиције Товарник, командир прве групе милиције Воркапић Милорад. Ту бих додао и захвалницу Воркапић Милораду од Штаба територијалне одбране Ловас од 10.10.'92. године, потписане од команданта те Територијалне одбране Ловас, Радојичић Милана и секретара СУП-а Вуковар, Лазич Драгана, оверене са два печата стоји: постхумно за успешно командовање милицијом при ослобађању Ловаса. А на мојој и Девчићевој захвалници стоји: у ослобађању места, и ништа више. Иначе моја и Милорадова ова захвалница нису прихваћени у доказни материјал овде код вас, иако су те две захвалнице биле прошле године, овај, на Апелационом суду 2012. године. Значи да је требало да стоји неки чин или неко звање, ја ту пропусницу не би ни примио. А једина је разлика у тим пропусницама што је за

Милана Девчића пропусницу предала Наташа Кандић, а за Воркапић Милорада и ја, моју, коју имам оригинал, не усваја се. Даље, обавештење 12.10. '91. године – извештај о пуштању два хрватска војника, значи потпис заменик командира Станице милиције Товарник, Воркапић Милорада. Следеће, фотографија, слика командира Станице милиције Товарник Јоргић Љубе са посветом иза, где пише: другу Крњајић Жељку, 29.09. '91. године у Товарнику. Следеће, потврда о ношењу оружја 25.02. '92. и '6.02. '92., где пише: резервни састав милиције, потписао командир Милошевић, печат Станице милиције Ловас. Следеће, МУП, Секретаријат унутрашњих послова Вуковар број 04-05-01/2-3002 од 17.06. '92., Решење милиционар у Станици милиције Ловас, потписао секретар Секретаријата Лазић Драган. СУП Вуковар, број 3000/1115 од 05.06. '92., добијам решење да сам милиционар, потпис секретар СУП-а Лазић Драган. Решење 08/1-01/6-237 распоређен на радно место милиционер за обезбеђење личности и објеката, потписао министар Миле Мартић. Решење 08-1-01/1-418 од 15.11 '94., распоређен милицијар у Одељењу МУП-а за обезбеђење личности и објеката, помоћник министра Којић Илија. И на крају МУП Вуковар, решење 08/1-01/1-399/96 од 24.06. '96., споразумни раскид радног односа за Крњајић Жељка који је био распоређен – послови дежурства и обезбеђења, секретар Милош Војновић. А такође у предмету се налази радна књижица у којој пише: радио у МУП-у од 27.11. '91. до 15.07. '96. Решење Министарства одбране Вуковар број 844-10/93-598-6-02-1 од 05.08. '93., где се каже да сам добровољац од 31.03. '91. године. Штаб територијалне одбране Борова Села број 197/198 од 18.01. '92., где се каже: припадник Територијалне одбране од 31.03. '91. до 25.09. '91., командант Алавања Раденко. Ту би још додао изјаву заробљеног хрватског војника Маринковић Стјепана, звани Лисац, 28.05.2010. године, који мене добро позна, дружили смо се пре рата, који је био у притвору у Товарнику и каже испитивао га заповједник из Београда. Код њега се није могло ући како год ко хоће, а да је господин Деветак понекад рекао истину десило се исто 28.05.2010. године, страна 30, где Деветак каже: "Ради се о Јоргић Љуби који је био тада у Товарнику командир милиције". Такође Верковић Душан, милицијар у Товарнику од 18.10.2011. године, страна 10: "Јоргић Љуба ми је био командир. Крњајић није био командир, био је Јоргић". А такође је сведочио и начелник СУП-а Шид Матијевић Неђо, који је овде изјавио, непознаје ме, никад ме није ни видио, то је било 15.06.2011. године. Има ту свакаких изјава, да је био командир Ракић, Воркапић Милан, Трндо, Грковић и тако даље, Јоргић Љубо. Да сам био командир после мог опоравка ваљда би се вратио на неки руководећи положај у МУП-у, не бих био позорник и обезбеђивао личности и објекте. Пуковника оптуженог Димитријевића судили сте јер је имао највећи чин у Ловасу. Хоће ли мене неко обавестити какав сам ја чин имао, ја тврдим никакав, већ статус добровољца, што ми држава Србија и признала те се водим – ратни војни инвалид, добровољац и као такав двадесет година примам минималну инвалиднину.

Када и где и ко ме разрешио командира Станице милиције Товарник, зашто би то око мене било толико недоречено и тајанствено да постоји било какав папир, доказ против мене сем велике жеље тужиоца да докаже огромну лаж Љубана Деветака у интервјуу датом Наташи Кандић, где ме је именовано да сам био све и свашта, чак сам био и командир милиције Ловас, а Кандићка поверовала у ову лаж и хтела у овом процесу да буде тужилац и судија и по том интервјуу је подигнута ова оптужница. Па и војни експерт Бошко Антић 16.11.2011. године каже: 10.10. кад је кренуо напад, моја улога у нападу никаква. А такође командант Кризног штаба Ловас, Збора народне гарде Ловас, Рендулић Адам 25.02.2009. године каже: Крњајић није имао никакву функцију у Ловасу, а нисам га ни видио. То је човек који је обавештен о свему. Предлагао сам да

суд и тужилаштво набавке транскрипте са седнице Владе Славоније, Барање и Западног Срема или "Службени гласник" за период од 20.09. до 20.10.`91. године где је морало писати ко је постављен на дужност командира Станице милиције Товарник, али то је одбијено. Сведок Славко Ступар 12.01.2007. године јасно је рекао да је он предводио и командовао нападом на Ловас, чак је навео и број припадника који су учествовали у нападу. Из те изјаве се јасно види да је командовао и нама мештанима, који смо били водичи. Јасно износи све како је било и све како је једино могло да буде. Али због брата који је високи функционер у МУП-у Србије, стрица који му је генерал, он остаје и даље сведок. Такође у предмету има кривична пријава Ку.број 1/07 од 30.05.2007. године, стоји да је Славко Ступар са тадашњим припадницима ЈНА договорио напад на село Ловас и да је исте вечери 09.10.`91. године под његовом командом група од шездесет добровољаца кренула у напад на Ловас, а да су у саставу те групе били Николаидис Александар, Стевановић Петроније, Девчић Милан, Радојичић Милан и Крњајић Жељко. Тада је тужилац тврдио да је недвосмислено доказано да поред Славка Ступара састанку присуствују Деветак Љубан, Јелић Љубо и Тито, цела војна команда. Тада су испланирали, одлучили и наредили како извести напад и одредили команданта. Ја нисам ни знао тад за тај састанак, нити сам био на том састанку. Славко Ступар има још три изјаве на главним претресима и то 26.01.2009., 03.02.2009. године, 28.01.2011. године. У тим изјавама јасно се види његова улога у и око Ловаса, а то потврђује и сведок који је био са њим на тим састанцима Јелић Љубо 13.12.2008. године, где каже: Ступа командант. Изјава пуковника Лончар Душана, потписника свих наредби, дата 22.06.2010. године. Јасно се види да је његов познаник Деветак Љубан био код њега у Штабу у Шиду и нудио му војску, добровољце, мене не позна. Нудио му је добровољце за напад на Ловас. И кад је напад завршен откуд Ступар иде по Деветак Љубана, Мирка Јовића, команданта, Бастају Милорада, који су у Штабу Друге гардијске бригаде у Товарнику. Ту једни другима честитају добро изведену акцију, те војним возилом одлазе у Ловас. Док су се њихове честитке одвијале потпуковник Камберија Слободан улази у Ловас са тенковима, а прате их пешадија командира Милета Гавриловића. Није испитано ни утврђено ко их дочекује, ко распоређује тенкове и пешадију по Ловасу, ко одлучује да мештани Хрвати остају затворени у механичкој радионици, ко даје ту стражу, чија војска, ко отвара кућу Боре Кесера, касније команда, а још касније Станица милиције Ловас, ко ту спава ту ноћ, ко стражари, ко сутра наређује привођење мештана, ко и још пуно питања ко. То да се решило дошло би се до команданта операције Ловас. Да се решило односно октрило све, цео ланац од Ступара, Баце, преко Мирка Јовића, Бастаја Милорада, пуковника Лончара, потпуковника Камберија, генерала Вука Обрадовића, капетана Тите, капетана Бењанина Зубана и ко зна још кога, па и генерала Александра Васиљевића, било би све јасно ономе коме је то нејасно. Да ли су због тога нестали ратни дневници од официра Друге гардијске бригаде и остала војна документа која Тужилаштво и не тражи. Зато је било најлакше оптужити мене, али ја ћу се до краја живота борити да се сазна истина, јер ово сада што важи за истину је чист фалсификат. А тражећи ту своју истину увек се успротивило Тужилаштво. Значи дана 13.09.2018. године на страни 11, ја и мој бранилац Радоје Алексић смо предложили да Генералштаб прибави потврду којој једини припадају капетан Бењанин Зубан из Сомбора и Убипариповић Зоран звани капетан Тито, а добили смо одговор на страници 13, тужилац се противи доказним предлозима одбране у делу која су, да кажем, у колизији са овим предлозима које је Тужилаштво предложило. Па нормално је да ћемо предлагати доказе у нашу корист, а не у корист Тужилаштва, а тужилац је, верујем да му је сад жао што је усвојена и наредба 350-1, било би још лакше да нема и тих војних наредби. А 15. новембра 2018. године одговорило је судско веће на предлог адвоката Радоја Алексића да се од

Генералштаба добије потврда којој јединици припадају Бењанин Зубан и Убипариповић Зоран. Одговор је на 18.страници: одбија се доказни предлог браниоца окривљеног Крњајић Желјка, адвоката Радоја Алексића да се у доказном поступку испита у својству сведока Бењанин Зубан. Одбија се доказни предлог окривљеног Крњајић Желјка, адвоката Радоја Алексића да се у доказном поступку затражи извештај из официрског дневника капетана Зорана Убипариповића. И тако још педесет пута. А у ствари ми смо тражили само да Генералштаб каже којој су јединици та два човека припала, а не да они овде дођу и да сведоче. Јер по мојим информацијама, један је у Аустралији, а један је у хрватској војсци. Само сам хтео да се реши ко су та два официра и којој војној пошти припадају, шта су они тражили у Ловасу 10.10.`91. године, ко их је послао и тако даље. Али очито је то забрањено вође. Невероватно, у истом суду, код истог предмета, а код различитих судских већа, разлика је у усвојеним доказима који су предани од стране одбране, а и код истог судског већа, 2016. и данас, различити су докази. Не могу да разумем да сада више нису докази ЦД о 135 гардиста, који је био доказ на Апелационом суду. Моја и Воркапићева захвалница, "Службени лист Републике Српске Крајине" који је и коришћен у овом предмету, касета видео коју смо гледали код господина судије Мишића, слике гардиста из Товарника виђених у Ловасу 09.10.`91. године, слике споменика са гробља у Ловасу, оптужница за Марина Видића Билог од стране овог Тужилаштва која је послана у Хрватску, те пар извештаја и пропусница из Товарника од 25.09.`91. године до 10.10.`91. које иду мени у прилог, нацртан план села са улицама, именима власника за Иве Лоле Рибара и Прерадовићеву улицу и свих важних објеката у селу, а то је било уврштено у доказни поступак 2016. године, а данас више није. Документ Треће седнице Скупштине Крајине од 29.05.`91. године где пише да Милиција Крајине ставља се у надлежност Министарства одбране, и тако даље. Мени и оптуженом Девчићу тужилац се противио, одбио 99% предлога, а то судско веће прихватило. Како сам ја извршио напад на своје село, кућу, родитеље, родбину, пријатеље, а остали припадници вероватно су ишли на пикник, јер ја сам сам оптужен за тачку 1, па са киме сам ја то саизвршилац? Тужилац често спомиње: вођа групе. А да би група била, колико ја то схватам, мислим да морају макар још два човека бити у групи оптужена и осуђена. Значи ја сам себи и група и сам са собом сам... У овом предмету сведочио је четрнаест високоранжираних официра ЈНА и ниједан ме није довео у везу са неким командовањем у нападу на Ловас, а они су управо тај напад и осмислили и договорили и наредили. Јер сви су изјавили да командант мора бити одређен, постављен од команданта Друге гардијске бригаде и то лице мора бити из главних снага и то лице мора имати чин. А ја сам био помоћне снаге, како и пише у наредби 350-1. Не постоји доказ да је мене неко овластио и дао овлашћења да командујем у акцији Ловас. Водио сам до почетног положаја, по наредби потпуковника Камберија. И раније сам тврдио, а и сада тврдим, та два капетана Тито и капетан Бењанин Зубан да су ишли са нама и да су имали обадва мотороле, с неким су били у вези. Ту бих још споменуо још пар наредби и одлука. 17.09.`91. одлуком Председништва СФРЈ, Територијална одбрана по Закону о одбрану у борбеним дејствима подчињава се командама ЈНА. 30.09.`91. Одлуком Савезног секретаријата за народну одбрану формиран је Главни штаб Територијалне одбране САО Крајине, командант Ђурић Илија, пуковник начелник штаба Касум Душан. 04.10.`91. године Наредба Председника Владе САО Крајине да се јединице милиције на подручју САО Крајине потчињавају старешинама Територијалне одбране. Милан Бабић је наредио да се милиција у борбеним дејствима такође потчињава штабовима Територијалне одбране, а то је од 09.10.`91. године по члану 104 Закона о народној одбрани. 20.08.`91. године Влада САО Крајине донела је Одлуку да се успостави јединствен систем Територијалне одбране Крајине, као део оружаних снага СФРЈ. 20.08.`91. године Влада

Крајине доноси Одлуку по којој се Територијална одбрана Крајине проглашава делом Југословенске Народне Армије. Из ових докумената јасно се види коме припада милиција у борбеним дејствима, а коме Територијална одбрана Крајине, а коме заједно и милиција и ТО. Ове одлуке су важне за припаднике милиције и Територијалне одбране из Крајине и нико нема право да те одлуке не види, не призна, не уважи као чињеницу да смо били део ЈНА и под њеном командом. А што се тиче командовања, позивам се на Закон о општенародној одбрани, Правило службе, Правило дивизије, Правило пешадијске бригаде, Закон о МУП-у, Закон о употреби МУП-а у борбеним дејствима, Закон – Упутство о раду команди штабова, Правило стратегије оружане борбе, једностарешинство- само је један командант и то из главних снага. Закон о одбрани, Закон о оружаним снагама, сви ови закони регулишу командовање, где су сви дужни да извршавају наређења претпостављене команде. Нама је овде у судници дана 27.12.2006. године господин тужилац рекао да се слабо разуме у војна правила, а шта то онда значи и на основу чега и кога заступа оптужницу. Тужилац је рекао: "... нисам баш најобразованији тако војно да кажем, у случају догађаја који су предмет ове оптужбе, другим речим да ли члан 37 Правило службе регулише питања старешинства, могућности издавања наређења". Експерт му је одговори: "Правило 37 - наређење извршити безпоговорно". Зашто онда тужилац мене допуњује осам пута оптужницу. Упорно поред много војних докумената избегава да тужи стварне кривце, потписнике, наредбе, да не да добровољце и милицију, Територијалну одбрану проглашава и тужи као људе који су командовали са ЈНА, па тако у најновијој оптужници избацује да је сукоб био између ЈНА и других оружаних група под њеном командом и контролом. Команде и контроле сада више нема, а о томе више мало касније. Такође у завршној речи на страни 20 тужилац се позива на непостојеће лице – Милан Вукотић. Како да се браним када не знам зашто ме особа икс и терети, а врхунац неозбиљности је на страни 29, где каже оно по матрици: "узели правду у руке да осуде, да се обрачунају, да врше одмазду, али над мештанима Сотина", то понавља и 28.01.2019. на страни 20. Пред овим судом сведочио је преко двеста сведока, ниједан сведок се није појавио коме сам ја издао или издавао наредбу било какве врсте у Ловасу на дан 10.10.91. године. Не постоји човек коме сам наредио да негде баци бомбу, пуца у кућу тамо или овамо, у борбеној акцији каква је била 10.10.91. у Ловасу по наредби 350-1. Сваки борац је пуцао по свом нахођењу, кад је пуцано на њега и живот му био угрожен. Не постоји ниједан војни, цивилни документ, указ, наредба или акт да је мене неко овластио, наредио ми да се нешто уверавам, и да било коме командујем, јер ја сам као и остали борци придодати припадник помоћних снага Друге гардијске бригаде и имамо свог команданта чије наредбе слушамо и извршавамо. Не може човек без чина као ја бити командант било какве јединице. Свашта ми тужилац ставља први дан на терет, само да се не би бавио артиљеријским нападом на насељено, што каже цивилно, питомото место са господином генералом Бацом, Титом, Јовићем, Васиљевићем, Бењамином Зубаном и осталима. Тужилац има једну пропусницу за коју сам ја два, три пута говорио да је то фалсификат и тражио сам да се она вештачи. Ту пропусницу је мени у болници док сам лежао непокретан донео Воркапић Милорад, јер су ми хтели доктори у Митровици одсећи ногу. Из те пропуснице се јасно види доњи део датум, куцано другом машином, печат Територијалне одбране Ердут, а то је тад било удаљено око двеста километара од Ловаса. Богуновић Боро, такође сведочио 15.06.2011. Није његово име, није његов потпис, нема печата МУП-а. На другој страни пропуснице која ми је донета у болницу Сремска Митровица пише „Жеља, ово сам ти направио да те боље лече. Воркапић Милорад“ и печат од Станице милиције Товарник. А тај иначе докуменат комплетан, то је доњи део неког документа, значи горе је нешто било откуцано и то је отцепљено и у тај празан простор је то невешто укуцано. Питам се, како може нешто што је издано

11., а мени донето 12. или 13. у болницу да важи два дана уназад, односно да важи за 09.10.'91. године, тај докуменат сам тражио и ако будемо ишли на Апелациони суд, то ћу прво да тражим да се поново вештачи јер то се види, то не треба ни вештачити, то се види голим оком да је то неки нестручњак писао. А та пропусница уопште није ни кориштена јер сам после тога био на ВМА и када сам се враћао е онда сам добио [ону пропусницу црвену од пуковника, што је у предмету 27.12.](#) што је написано. Овог пута сам готово сигуран да не може неистина да победи истину, све моје тврдње су сувопарна истина пропраћена документима и зато Вас молим да ме ослободите од ове ничим доказане тужилачке претпоставке да сам ја [КЖ](#) некоме командовао 10.10. у Ловасу, јер иначе ту сам ја акцију напустио у један и петнаест, што се налази у војним документима, односно у дневном извештају за 10.10.'91. године у документима Друге бригаде. А зашто сам акцију напустио, рећи ћу касније.

Којом је то методом или справом тужилац мерио да ли је и колико било отпора, колико је требало погинути Срба да би било признато да је отпор био. Тужилаштво је купило причу од Фонда за хуманитарно право, а они од Деветака из оног интервјуа, па зато све ради по претпоставкама и нагађањима, а највише одокативно. Фонд за хуманитарно право је у Деветаковом интервјуу добила од Деветака погрешне и лажне информације и на основу тих информација Фонд за хуманитарно право је хтео да у овом поступку буде и тужилац и судија, што му је и успело до прве пресуде 2012. године. Доласком нове власти, новог министра правосуђа, новог тужиоца за ратне злочине...

Председник већа: Молим Вас, Крњајићу, морам да Вас прекинем. Немојте тако да се изјашњавате у суду, суд свој посао ради у складу са законом и немојте да спочитавате није заиста примерено. Можете наставити. Суд са политиком нема везе.

Окривљени Жељко Крњајић: Нисам Вас чуо ништа.

Председник већа: Рекла сам Вам да суд овај нема везе са политиком и да наставите да износите завршну реч и да се према суду опходите са поштовањем које суд и заслужује.

Окривљени Жељко Крњајић: То је завршна реч.

Председник већа: Знаш да јесте.

Окривљени Жељко Крњајић: То није политика, ја само кажем да је бивши тужилац за ратне злочине био пристрасан да се надамо да овај нови неће бити пристрасан, да ће радити по владавини права и по закону и готово.

Председник већа: Изволите наставите.

Окривљени Жељко Крњајић: Поред моје изјаве и изјаве свих оптужених, те изјаве учесника у операцији Ловас да је било отпора, то јест пуцања хрватских снага по нама 10.10.'91. године, а и наредних седам дана, поред наредбе 350-1 у којој се каже да у селу Ловас борави јединица Збора народне гарде и МУП Република Хрватске, јачина једне чете, око 140 људи, плус још један тенк, говоре следећи сведоци:

Грачанац Марко 26.03.'93. године, каже: „Борбе за наше село трајале су неколико сати, четири-пет, отпор и одбрану су вршили припадници Збора народне гарде“, а том

човеку је пети дан у притвору из џепа нађена ручна бомба. Мујић Ивица, 27.01.2009. године „Пуцали наши дечки при повлачењу. Чуо да су убили једног четника“.

Палијан Влатко, 05.02.1996. године „Колико је мени познато на другом крају села било је мањег отпора“.

Краљевић Златко, 24.03.093. године „Као прво желим рећи да је успостављена нека обрана, али нас је изненадио правац напада“. Мађаревић Марин, 26.03.'93. каже „10.10.'91. године син видео неке војнике, зграбио је своју торбу и пушку и рекао да се он иде борити“.

Цирба Жељко, 26.03.2009. године „И у месту Ловас је било отпора када је био упад“.

Лукетић Антон, 26.03.2010. и 11. и 12.03.'96. „Моју пушку сам предао Девчић Милану, отпор су покушали да пруже Јаков Балић, Јосип Цоњар, Синиша Павличић, Тома Балић, Видековић и још неки“.

Антун Павошевић, 24.11.2010. године „Повуко сам се са групом Јосип Бадањак и Јаков Балић имали неке пушке, нисмо имали више муниције“.

Бадањак Јосип, 19.11.2010. „Био сам припадник Збора народне гарде, имао униформу, калашњиков, а један сам и купио за своје паре. Пуцали смо по повлачењу. Група се повлачила, било нас је око петнаестак, али нећу о именима“. Почео је тада причати о акцији рушења шуме Јелаш, запрећивање Југословенске Народне Армије која је кренула за Вуковар, али председница суда тада није дала да то испитује адвокат Градимир Налић.

Ружа Кесер, 24.11.2011. године супруга бранитеља Мате Кесера, „Борба била у близини гробља“.

Емануел Филић, 28.09.2009. године каже „Био сам припадник 104. сатније, било је још око сто Ловашчана“. То је та чета из наредбе пуковника Лончара. Ноћ 09. на 10.'91. године био сам са Сабљаком дежурни код радио станице у Кризном штабу. Даље, каже код Јоце Јовановића пронашли један калашњиков и један аутомат.

Петар Вулета, 20.04.'95. године „Био сам припадник 204. Вуковарске бригаде, Самосталне ловаске сатније. Обрад Тепавац тражио оружје са којим сам задужен у полицији Илок, нисам рекао где је. Имао сам и приватно пиштољ, сакрио сам га код пријатеља, а командир му био Туркаљ Златко“. То је човек који је мени пуцао за Божић на кућу због којег сам морао одселити из Ловаса.

Тома Шелебај, 28.04.2009. године, „Био сам мало у гарди, око петнаест дана, а у регистру пише 441 дан“.

Цоњар Милан, 24.02.2009. године „Био ми је брат Иван у гарди“.

Стјепан Пеулић, 29.06.2009. године „Био сам припадник Збора народне гарде“. Сада војни пензионер. Потврда о припадности Збору народне гарде плус медицинска документација. Заповједник мој био Мујић Ивица“. Значи Стјепан био у гарди,

заповедник му је Мујић Ивица, то су та двојица што их Фонд за хуманитарно право овде као оштећени цивили.

Марија Ђаковић, 19.05.2003. године, „Знали су да ми је братић Марјан у Збору народне гарде“, а у Хагу каже Крешимир Ковачевић у хрватској полицији.

Лемуновић Перо, 21.11.2010. године „Био сам у гарди, рањен на Ори. ЈНА авиони бомбардовали Ору, па на боловању разводио сеоске страже по селу. Ловас напустио пар дана пре напада уз пробој“. А тоимате у једном извештају ту у том пробоју је погинуо и један мештанин Дошен Ђука.

Мађаревић Иван, 18.05.2006. године, „10.10. био сам у Збору народне гарде у Ловасу, улазио ноћу у село“. Пет пута сам ја звао овог сведока да дође на сведочење и сваки пут је одбито.

Ката Краљевић, 24.03.'93. године „Мој син Златко је био хрватски гардиста, размењен“. А то је гардиста кога сам ја са полицајцем Рендулић Ивицом 11.10. одвезо и преоу Војну команду у Шид.

Балић Вјекослав, 21.05.2010. „Мој заповедник Мујић Ивица“.

Рупчић Ружица, 24.03.'93. „Моја су оба брата и сина била у Збору народне гарде“.

Андрија Балић, 25.11.2009. „Син ми је отишо из Ловаса са тенком као посада. Недуго затим погинуо као гардиста у Подравској Слатини“.

Опет Стјепан Пеулић, 30.01.2009. године „Син ми у МУП-у Хрватске још од '90. године, са Девчићем давао стражу у Вуковару, а Трндо је командант напада на Ловас“.

Цирба Жељко 26.03.2009. године „Био сам припадник резервног састава МУП Хрватске. Када сам се повлачио за Илок калашњиков сам закопао у винограду“.

Адам Рендулић, 25.02.2009. године, командант Кризног штаба и преговарач из Ловаса, каже „У Ловасу било 30 калашњикова и ловашког оружја. У седмом месецу на Ори била наша војска хрватска, стражарио“....

Председник већа: Само мало Крњајићу, извињавам се. Косијер? Лекови су Вам испали. Ево, пауза једна се одређује, значи само сачекајте два минута да се врати Косијер.

Окривљени Жељко Крњајић: Могу ја пити воде?

Председник већа: Можете.

Констатује се да је окривљени Косијер приступио у судницу.

Наставља се главни претрес изношењем завршне речи окривљеног Жељка Крњајића.

Изволите. Можете наставити.

Окривљени Жељко Крњајић: Такође, Адам Рендулић је изјавио „И мени су остале две пушке у Ловасу. Доста људи регрутовано у МУП Хрватске“. А у Хагу је изјавио да су имали и противтенковске мине.

Оздановац Бернадица, 17.03.'93. године „Моја три брата Антун, Јосип, Јаков Балић били у хрватској полицији, те се повукли у Илок“.

Ђуро Филић, 16.12.2008. године, иначе члан Кризног штаба Ловас, „Пунктове смо држали до напада. Када су почеле гранате да падају нормално разбежало се. Стара школа припремана за рањене као болница“.

А такође Драган Кризманић 29.09.2010. године каже на страни 21 „На стражу сам ишао као и сви дечки из села. Стражу сам давао са аутоматом“. Командант му био Милас Јозо, а на страни 68 „Стражу смо држали до 10.10.'91. године, до тог јутра кад су гранате почеле да падају ми смо се разбежали“.

Драгица Острун 24.11.2009. године, „син Дарко био у МУП Републике Хрватске, 10.10.1991. ујутру побегао“.

Пољак Дарко, 19.03.1993.: „Мој брат Никола био је хрватски полицајац“.

Франчишковић Јелица 21.04.2010. године: „Син Златко полицајац у Републици Хрватској побегао 10.10.1991. ујутру када је запуцало“.

Панђа Катица 27.05.2010.: „Син полицајац у Републици Хрватској побегао 10.10. ујутру када је запуцало“.

Милко Кесер 20.10.2011. године: „Муж моје сестре је хрватски полицајац Владо Брајковић“.

Долачки Винка 21.05.2010.: „Муж Стипо био у МУП Републике Хрватске, заробљен у Ловасу“.

Бошњаковић Јосип 27.05.2011. године: „Мој командир био Златко Туркаљ „Татко“, после Никица Марић. Давао сам стражу“.

Јосип Петковић 24.03.2011. године: „Био сам у Збору народне гарде у Вуковару. Повредио сам руку и био на боловању у Ловасу. На пункту млин, имали смо радиостаницу, видео сам је“. То је изјавио на страни 31.

Пољак Иван 23.05.2011.: „Предао сам им пушку и опасач са муницијом. Сутра се предао мој братић Пољак Дарко. Донео је пушку и шаторско крило“.

Стјепан Павличић 24.02.2012.: „Мој син Сениша био је у МУП РХ и данас је професионални војник хрватске војске“.

Грчанац Марко 26.03.1993.: „Лоачку пушку од сина Ивице узео је Клисуревић Мијо, а моју Зораја“.

Пеулић Јаков 30.09.2010. године: „Ја сам моју пушку закопао. Када сам се вратио, откопао је, нису је нашли“. На страни 109 каже: „Давао сам стражу са карабином, а комшија је имао калашњимов“.

Вера Видић 21.09.2010. године: „Мој рођени брат Ивица био у МУП Републике Хрватске“.

Соллак Љубо 26.05.2010.: „Мој отац Иван предао Крњајић Жељку пушку и пиштољ“.

Грбешић Жељка 22.04.2010.: каже: „Знам да је мој отац имао две пушке“.

Батаковић Мато 25.05.2010. године: „Својство ратног војног инвалида зарадио сам у Ловасу. Давао сам стражу“. А у интервју тих дана каже: „Тих дана војска је пронашла моју пушку коју сам сакрио у дрва“.

Адамовић Љубица 20.04.2010. године: „10.10. однели свекрову Адамовић Матину пушку, нашли је у кући у орману“.

Радмиловић Милан 23.03.2010. године: „Имао сам неку бомбу и пиштољ. Гледао је када смо ми улазили у село. Био на стражи са Петковић и Шолајом“. А на страни 26 каже: „Ја сам имао курумуну“. А на страни 27: „На томпојевачком пункту имали су радио станицу“. А такође овај, 23.03.2010. исто на страни 32 и 53, каже: „Ишао на страже, припадао сам ловаској сатнији 204. бригаде“.

Златко Грић 21.10.2009. године: „Брат Мирко имао пушку у ауту пред кућом“.

Ловро Герстнер 23.02.2009. године: „Давао сам стражу око села са калашњиковим“. А у папирима у поступку има 26.05.2016. прочитали сте „хрватски војник“, документ „хрватски војник“.

Такође, Ката Ловрић, Хрватица 19.05.2011., на страни 43: „Пре 10.10.1991. године била је у селу хрватска војска. Била их је пуна школа“.

Милан Миљковић 19.05.2011., на страни 6: „Пре октобра месеца била је хрватска војска у селу. Вршене су припреме за амбуланту у старој школи“.

Рајко Ловрић 16. јуна 2011. године, на страни 13, на питања, „да ли је пре 10.10.1991. године било припадника Збора народне гарде и МУП Хрватске у Ловасу?“, он одговара: „Јесте, јесте, било је у школи стационирано. Кроз село су се возали комбијима. Свакако, отворених врата, доста пута уперено оружје према кућама“. А том човеку је запаљено пољопривредно добро, зграде са пољопривредном механизацијом. А такође, на страни 20: „Знам да је пре почетка рата, мени и Жељку Крњајићу пуцано на породичну кућу“.

Бранка Балић 28.01.2009. године: „Код претреса куће отац Павиша Ђаковић зграбио калашњиков и рекао: „Лебац вам јебем“.

Кризманић Антон 15.12.2008. године: „Имали смо девет пунктова за страже, по два, три човека. Неки момци за своје новце куповали калашњикове“.

Мујић Ивица 27.01.2009. године: „Имали смо нешто калаша и ловачких пушака. Мештанин Краљевић Јосип погинуо је са пиштољем у руци. Наша држава нам је признала да смо били борци“.

Рендулић Ивица 03.07.2015. године: „Био сам припадник МУП Републике Хрватске. Крњајић Жељку сам предао оружје, дуго и кратко, аутоматску пушку и пиштољ, те полицијску униформу“. У селу је још било пар колега полицајаца са којима се повукао из Товарника. Такође, тврди да је тенк који су отели, био оперативан. 09.10.1991. године видео је где гори једна српска кућа од Раде Вукаса. А такође, у најближем комшилуку било је још полицајаца Републике Хрватске, а и даље у селу. Зна за око сто петнаест медаља бранитеља Ловаса. То су ти људи сто петнаест што су били 10.10. у Ловасу. Постројени су 1997. године и додељене су им медаље. Даље Ивица Рендулић каже: „Крњајић је био човек. Све поступке је вршио коректно, професионално“. Многима се у Хрватској, а и овде неће свидети моја изјава. Значи, човек је преко, још је ту причао да је Наташа Кандић била са његовом женом на ручку. Ја знам из других извора да је врбована да којешта каже, али жена није хтела рећи, јер ме није видела тај дан. А интересантно је што Ивица тај дан изјављује, каже, чуо је за мене, „чуо сам да је Жеља убио неке људе. После их ја видим“, каже, „живе и здраве у Загребу“. То су све изјаве мештана хрватске националности. Има ту изјава још где се каже, добар део Хрвата повукао се у шуму „Бадњара“, те су се одатле убацивали у село, као на пример, изјава Мартиновић Дарка 29.12.2010. године, каже: „Други дан, 11.10.1991. године код гробља сам ушао у село, имао сам пушку сачмару, а колега пиштољ“.

Или изјава Мађаревић Ивана 10.05.2006.: „10.10.1991. године је дошло до гранатирања, што ме је пробудило. Ја сам иначе био у саставу Збора народне гарде“. И даље описује како је са киме напустио и ноћу 10./11. враћао се у село.

Милорад Бошковић 18.03.2011. године, начелник Одељења безбедности. Ништа, човек каже да је Лончар Душан командант Друге бригаде, да је морао знати све, а он Бошковић каже да је у Ловасу било Збора народне гарде.

Миодраг Радосављевић 09. јун 2011. године, на страни 27: „Пет, шест пута се ишло на преговоре. Хрвати нису желели предати оружје“. А на страни 32, 33 и 34: „Заробили су три мештана Хрвата, снајпериста, Дарко Поља, одвели га у Ваљево. А када је био у Ловасу видео је отети тенк: „Нису хтели да га врате. И ЈНА тражила од Ловашчана да их не нападају“.

Вукоман Јовановић командант Другог одреда ТО Панчева, 24. јун 2010. године, на страни 12: „Налажено свакодневно оружје по подрумима, кућама, закопано по баштама“ (са детектором налазили оружје).

Милосав Милутиновић потпуковник, начелник артиљерије Друге бригаде, човек који је наредио паљбу по Ловасу, на страни 9 каже: „Команда бригаде имала састанак, речено Ловас треба разоружати од паравојске“. На страни 10: „Процена је да их има око шездесет“. На страни 12: „Од команданта бригаде има писмена наредба за напад“. На страни 14: „Ко је све спреман за напад на Ловас“. И на страни 21: „Важио принцип једностарешинства, Лончар свима командант“. А ко је овладао селом Ловас, чија јединица и колико је борба трајала, пише у документу број 3/44-4 од 27. марта 2006. године.

Александар Васиљевић, начелник Управе, 21. јуна 2010., на страни 4 каже: „Хрвати поделили оружје још у новембру, децембру 1990. године“, што сам и ја тврдио од првог дана, јер сам тамо живео и гледао сам својим очима. На странама 6, 14, 72: „10.10. према сазнањима органа безбедности у Ловасу, имала наоружана јединица ХДЗ око сто људи“. На страни 32 и 43: „Помоћне снаге потчињене ЈНА“. На страни 79: „Један је командант и главним и помоћним снагама“. На страни 80: „Нема два команданта, један за главне, а један за помоћне снаге“.

Славе Стојанов, потпуковник, начелник штаба Друге бригаде, 23. јуна 2010., на страни 6, 59, 71: „Трпели смо снајперску ватру и ватру из минобацача из Ловаса. Војска је гинула, бранили смо се“. Тада судија констатује на страни 10 и 11, да је бригада ишла у напад на Ловас. На страни 16, „Ловас у зони одговорности Друге гардијске бригаде“. На страни 60 „потчињеној јединици бригаде командује командант бригаде“.

Милош Милошевић, потпуковник, начелник штаба Друге бригаде 30.10.2015., на страни 69 и 70: „У Ловасу било наоружаних бојовника. Оружје није предано“. На страни 76: „Наређење за ослобођење Ловаса постојало. Јединица урадила у складу са наређењем“. Такође наредба од 03.10.1991., 296-1, где пише да има Збора народне гарде, педесет припадника, тенк и добили су ултиматум од једнога сата да се предају. Затим следи план извиђања Ловаса, 09.10.1991. године. Такође је упућен допис Војној безбедносној агенцији која је одговорила Строго поверљиво 7240-2: „Увидом у достављена документа као и увидом у осталу архивску грађу која се односи на Ловас, није установила ко је командовао пешадијским нападом на Ловас“.

Лончар Душан 22.07.2010., ја га питам: „Да ли сам икада био код Вас у том Вашем штабу?“, на страни 117, односно „да ли сам био код Вас у Вашој канцеларији и са Вама причао?“, Лончар каже: „Не“. Исто на страни 117, председник већа пита Лончара: „Добро, оптужени Милан Девчић и Љубан Деветак, износећи своју одбрану, су тврдили да су они имали сазнања да сте Ви оптуженог Жељка Крњајића поставили тамо да он командује тим нападом, војним снагама?“. Душан Лончар: „Не, није тачно. Рекао сам да ја тада Жељка нисам ни познавао“. У даљем тексту он чак ни не зна командант бригаде, не зна ко је командовао и ко је кога овај поставио. Ево пред крај: „Ко је командовао тим помоћним снагама, односно ТО Товарник и милицијом?“, Лончар одговара: „Не знам“. Такође, пуковник Лончар био 22.07.2010., на страни 5 описује како се кретао напад и жртве. На страни 25, „изашло једно возило и каже, напад је завршен“. И на страни 28, 39 и 114, чуо, каже: „Погинула три браниоца и један нападач. Такав извештај сам и проследио претпостављенима“. „А ко Вам је дао“, не, ово је друго. Ја сам, каже да је једно возило цивилно изашло, а у том возилу сам био ја. „Ја сам тако рекао када ме је зауставила ЈНА на изласку из Ловаса, када смо возили ту рањену жену“. То су тада била моја сазнања о три мртва мештана и једног добровољца, а пошто је борбена акција још трајала, нисам могао знати ни чути, шта се дешава у другим улицама, где нисам био. И остале потпуне информације и анализу акције Ловас, требао је добити од свог официра, Камбер Слободана, који је 10.10. око 6 сати у Ловас ушао са тенковском четом.

Слободан Камбер 22.09.2010. године, иначе потпуковник и помоћник начелника Штаба за оперативно-наставне послове. Без тог човека на овој оптуженичкој клупи суђење није фер и никада се неће доћи до неке правде. Он је иначе 09.10.1991. године ишао у извидницу и нацртао карту, план Ловаса и напад Ловаса кроз три улице. Ноћу 09./10.10.1991. године наоружао нас, окупио на бензинској пумпи у Товарнику,

објаснио наређење, организовао превоз и послао нас у Ловас. 10.10. око 6 сати улази са тенковима у Ловас, иако ја знам и тврдим да је око поднева са једним водом, тридесетак људи, ушао у центар Ловаса. Он је писао овај Оперативни дневник. Иначе, не зна ништа око Ловаса, а уписао је ток напада, дејство хаубичког дивизиона. Он је, иначе, најважнији човек у штабу бригаде за израду документације. Први је оперативац. Имао је тоталну амнезију, тражио лекара и прекид. И ето ко је главни кривац за непопуњене наредбе. Следећи пут је сведочио 18.03.2011. године. Опет тврди да не зна ништа, иако су му показане наредбе Друге бригаде, не зна ништа и није учествовао у ничему око Ловаса. Лагао је чак да је био на ВМА. Судија проверила и рекла му на страни 26: „Нисте били на ВМА од 1982. године“. На суочењу са господином Камбером, страна 9 и 10 рекао сам му све, ко нас је организовао, наоружао, опремио, наредио. Човек и поред документације све негира, нема појма о Ловасу. Нормално, избегава своју одговорност и зато не говори истину. Такође сам му тада на страни 9 рекао да сам био водич. Значи, старешине које су гранатирале Ловас, наредили, испланирали напад на Ловас, командовали и носиоци борбених дејстава, имају тоталну амнезију. Сви оптужени рекли да овај сведок не говори истину, односно да лаже.

Миле Гавриловић командант чете ТО Љиг 24.10.2011., на страни 5 и 33: 09.10.1991. године примио борбени задатак и кренуо за Ловас. Наредбу добио од командант тенковске чете.

А и војни експерт Бошко Антић је рекао да по свим правилима, командант помоћним снагама је командант тенковске чете. Али све старешине из Друге бригаде не желе да открију његово име. Само је један рекао. Бошко Антић, војни експерт, као човек који је завршио највише школе у ЈНА, као стручњак за војна питања, ја подржавам и позивам се на све његове изјаве и закључке, што се тиче 10.10. око села Ловас. Припреме за напад, потчињавање наредбе, командовање, паљење кућа, по милицији, по територијалној одбрани, по оружју, по противничкој страни, једноставно о свему о чему говори оптужница, о оправданости напада на Ловас, 27.12.2016. године на страни 26. А нарочито бих истакао и похвалио задњу ту изјаву од 27.12.2016. године, те изјаву од 15.11.2011. године, где је судија констатовала на Антићеве закључке, да у борбеним дејствима територијална одбрана командује милицијом, јер то има у закону. Наредбом Вишег суда да војни вештак има дужност да изврши увид у комплетне списе документа, вештак добио само део списка. Сналазио се приватно и на интернету. До дана данашњег му комплетни списи нису показани, ни достављени.

Милисав Секулић 03.02.2015. године, правни саветник на страни 60: „Само надлежна команда може да постави на неку дужност и то наредбом. Ако нема наредбе, не можете обављати дужност, немате овлаштење за то“. И на страни 78: „Све што се налази у зони одговорности Друге бригаде, је у њеном саставу“. Такође на страни 64, мој адвокат Радоје Алексић га је питао: „Поштовање, господине Секулићу, адвокат Алексић Радоје, бранилац окривљеног Жељка Крњајића. Ја ћу врло кратко овај да Вас питам. Уколико приликом неке акције или неког задатка, одређена група бораца у тој акцији где има, где нема међу тим борцима никога, никога по чину који би командовао, него су сви обични борци, било да су у питању припадници милиције или територијалне одбране, да ли у случају да неко од њих који познаје терен, који познаје место, где су неке запреке или минско поље, или било шта друго, предводи одређену групу, управо да би избегли те запреке и да не би било штетних последица, да ли тај који предводи групу одговара за радње својих бораца без обзира што он није давао

никакве наредбе, или пак, чак и да је дао наредбу, да ли су ти његови саборци дужни да га послушају, то лице које боље познаје терен од осталих?“, овај, стручни саветник Милисав Секулић одговара: „Није битно колико, она је од некога морала добити задатак да уради то и то, да дође ту и ту и тако даље. Велика је предност те групе, ако унутар групе има лице које позна земљиште, које позна објекте и тако даље. То што он ради, то није никакво командовање, молим Вас, он извршава то и преноси и тако. Ако та група тамо направи нешто, дозволите да тако кажем, што не треба, одговара онај ко је дао задатак“. Адвокат Алексић: „А да ли лице које је предводило ту групу?“, генерал Секулић: „Не, он је нормално показивао и знао боље него други“. Ето, то каже генерал, човек који је 1985. године писао Војно правило, стратегија оружане борбе које се односи на многе ствари, али и на једностарешинство. Те изјаву од 02.07.2015. године, страна 15: „Који се злочин десио у Ловасу? Само минско поље“. Жао ми је што такав човек експерт официр, генерал, нема законску могућност да изнесе и завршну реч, јер човек је био активни учесник рата 1991.-1995. и био је трећи човек Војске Републике Српске Крајине до постојања Крајине.

Драго Ромић 23.09.2010. године: „Где се види да је у селу Ловас било хрватских снага, да је командант помоћним снагама командант главних снага. Нема и не може бити два команданта и командант је увек из главних снага, јер оне су носилац борбе, акције“. За мене је то важно и шта пише у наредбама за Ловас, наређење за напад и набраја наредбе и 350-1, каже, по коме су помоћне снаге и поступиле. А на страни 74, каже: „Молим да се разлучи напад, заузимање села и минско поље. То су две ствари, сасвим различите. Ово је борбена акција, борбено дејство, а ово, ово заузимање села, а ово друго, ово је злочин“. На страни 4, 17 и 25, каже Драго Ромић. „У Ловасу било Збора народне гарде и један тенк“. Ту бих још додао и кривичну пријаву од Војног суда, Ки број 890/92 03.јуни 1992. године против Марина Видића „Билог“, човека из Ловаса, заробљен у Вуковару као командант обране Вуковара, где има изјава где он изјављује, како, када, колико, чега комада оружја донео у Ловас. Ту пријаву преузело је Тужилаштво за ратне злочине Србије. То ми је за говорницом рекао господин Мрдак. Али предмет је спакован и послан у Загреб.

План узбуњивања одбране Ловаса, састављен дана 10.04.1991. године а чине га, списак командног кадра Месног штаба са функцијама, страна 1, имена чланова Кризног штаба села Ловас, списак лица распоређених у шест водова и где је који вод лоциран, списак лица распоређених у два ванредна вода. Овај План узбуњивања обране Ловас је видео и потврдио да је Девчић Милан однео од њега командир који руководи комплетном операцијом, Грчанац Марко 08.10.2007. године. А ту бих додао још и постојање ловачког друштва „Ловас“ са шездесетак чланова, већина је имала две пушке, карабин и сачмара, по убојитости ништа мање квалитетних од војних пушака. Ту бих додао и постојање радио-станице у Кризном штабу, стара школа припремана за рањенике, као болница. Нова школа, одељење МУП-а из Илока, за ове домаће полицајце. Пунктови око села, десет до дванаест пунктова, ровови према Товарнику и Шиду, много мештана из Ловаса отишло у Вуковар и погинуло у борби, око петнаестак, имали обуку на СОР-и, где је обуком командовао Анте Росо, хрватски генерал. Значи, били су врло, врло добро војно устројени и организовани. Нема ту места за шпекулације да се ради о цивилима. Ту бих додао и њихову лечничку документацију, те слике споменика из Ловаса где се лепо види, прочитати, о коме се ради. Ко верује својим очима, види хрватски бранитељи. Позивам се и на предати суду ЦД са именима стотридесетпет хрватских бранитеља које је званично издало Министарство бранитеља Републике Хрватске. И на тај списак се позвао и Апелациони суд, а ово судско веће тај списак,

односно ЦД није уврстило у доказни материјал. Сада иде списак од стотридесетпет њих, мислим да нема потребе да читам. Те допис Републике Хрватске, Министарства бранитеља број 522-04/1-1-1-16-2 од 21. рујна 2016. године, са такође подужим списком имена хрватских бранитеља. Ту је списак припадника Збора народне гарде, ко, када, ди, колико дана и то борбени сектор за Ловас, Министарство одбране Републике Хрватске потврђује да се ради о припадницима хрватске војске, којима Република Хрватска признаје статус бранитеља, па по том основу имају и војну мировину. Зар тај званични документ од Министарства одбране Републике Хрватске неко у овом суду има право да га тумачи другачије, него што у њему пише?

Ово што ћу сада рећи, важно је. Важи само за дан 10.10.1991. године. Мислим да се овде ради о великој манипулацији и обмани, извртању истине, стварању лажне историје и тешком фалсификату од стране хрватске државе, невладиних организација, страних амбасада и нашег Тужилаштва за ратне злочине, да су хрватски војници признати у Хрватској, овде у Београду у овом суду за ратне злочине, у Устаничкој улици, прогласе за цивиле и да је 10.10.1991. године био ратни злочин над цивилима. Ја се надам да уз наведене необориве чињенице то не може да се деси. Зато кажем, нема дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у саизвршилаштву, јер се не ради о цивилима, већ о бранитељима, који су одбили ултиматум од ЈНА да предају оружје и пружили отпор приликом разоружавања. Хајде да сви будемо бар мало поштени, па да такозване цивиле назовемо правим именом, а то је хрватска паравојска. А такође је и председник суда, председник судског већа 27.01.2009. године на страни 99, констатује: „Неспорно је да је било хрватске војске“. Значи, догађај у Ловасу 1991. године има своју истину, историју, повод и узрок. То је била легална војна акција против хрватске паравојске. Ко верује у хрватску истину, од Јасеновца преко Ловаса, Олује, гори је од њих.

Даље, тужилац ме тужи за извидницу, позива се на Девчића. Пошто сам и познавао најбоље терен, јер сам тамо одрастао, спровео сам између два пункта групу српских бораца. Једно од најосновнијих правила да испред јединице иде, а зато и постоји извођачки вод или одељење или само један човек, извиђач, да се баш не би налетело на хрватске пунктове, где би дошло до жртава са ове стране и морала би се вероватно прекинути војна акција, која је планирана и наређена.

Окривљени Зоран Косијер: Је ли готово?

Председник већа: Тишина, Косијер. Не можете да добацујете одатле. Опочињем Вас да се пристојно понашате у судници. Уколико наставите тако, новчано ћу Вас казнити.

Окривљени Зоран Косијер: Немојте, па већ сте ме једном казнили.

Окривљени Жељко Крњајић: Тужилац се позива на изјаве тада прве тројице оптужених, који су тада били рођаци, раширио изјаве као шведски сто, па из њих узео нешто чиме мене терети. А сам каже за њихове изјаве да су нелогичне, неосноване, усмерене ка избегавању кривице и тако даље. То су сведоци, а уједно и оптужени, за које тужилац каже, главни у селу, без њих ниједна одлука није се могла донети, ведрили и облачили, неограничена војна и цивилна власт, алфа и омега. Ради се о Деветак Љубану, Радојчић Милану, Девчић Милану и Стевановић Петронију. Даље, да није било хрватске војске ни отпора, да су се становници предали, сведочи Савковић Радомир, да нису видели ниједног припадника хрватског МУП-а, ни хрватске војске,

тврде Милан Воркапић, Жељко Ракић, Никола Мацура, Милан Станић. Нису тачни наводи из завршне речи Тужилаштва за ратне злочине, да је оптужени Петроније Стевановић изјавио да је у нападу на Ловас оптужени Жељко Крњајић показивао које су хрватске куће и да се на њих бацају бомбе, те додаје, цитирам: „Откуд сам ја знао ко је тамо Србин“. На главном претресу 20. октобра 2011. године, када је сведочио сведок Милан Воркапић, када га је оптужени Петроније Стевановић препознао, изјавио је, цитирам: „Ја сам заменио да је мене водио Жељко. Видите, они су слични некако, то је давно и било“. Даље је навео да, „када смо ушли, ја сам био њему иза леђа, а овај што је погинуо из Чачка, био је мени иза леђа“. И овај му је човек рекао, „пуцато је са две рупе, оно на кућама горе високо и одозго је неко пуцао“. Сведок Милан Воркапић у истрази 26.06.2007. године и на главном претресу, тврдио је да је он водио добровољце. А оптужени Петроније Стевановић није присуствовао саслушању сведока у истрази. Саслушању сведока Милана Воркапића у истрази присуствовали су само заменик тужиоца за ратне злочине и браниоци окривљених. Истражни судија и председник већа утврдили су да је сведок Милан Воркапић водио добровољце и Петронија. Цитирам, истражни судија: „Значи, Ви сте били водич тим из „Душана Силног““, сведок Милан Воркапић: „Тако је“; истражни судија: „Хвала богу, дефинисасмо и то“. На констатације председника већа такође произилази да је оптужени Петроније Стевановић био у групи коју је водио сведок Милан Воркапић, а не Жељко Крњајић. Цитирам, председник већа: „Њему се ставља на терет и та улица и тај напад, а овде је човек који је био са њима и њих водио“. Дакле, и истражни судија и председник већа утврдили су да је оптужени Петроније Стевановић и остале добровољце водио сведок Милан Воркапић, а не оптужени Жељко Крњајић. Такође, Воркапић Милан звани „Трндо“ 20.10.2011. године, каже на задатак да буде водич „Душана Силног“, послао га пуковник на бензинској пумпи пред сам полазак у акцију Ловас. „10.10.1991. године нисам у Ловасу ни видео Крњајић Жељка, ишли смо различитим улицама“. Такође, 20.10.2011.године председник судског већа на страни 41, 42 и 43, каже: „Утврђује се да је Воркапић Милан човек који је водио Петронија, показивао му где да пуца и баца бомбе. То све потврђује и Петроније“. А да се стварно ради о замени личности, Петроније је 18.04.2008. године на страни 21 изјавио да сам ја Крњајић Жељко 12.10.1991. године навече са њим, Николајидисом, Деветаком, Радојчићем, Девчићем и добровољцима, била нас је крцата соба, гледао видео касете победе и прославе ХДЗ“. Из моје медицинске документације се јасно види где сам ја тада био. И шта бих ја сада да нема те документације? Такође, Петроније Стевановић пред овим већем 03.03.2016. године у суочењу са мном је рекао, да ја Крњајић Жељко 10.10.1991. године нисам био са њим и добровољцима у њиховој групи, ни у улици Млинској, да их је водио Воркапић Милан звани „Трндо“. Радојчић Милан и Девчић Милан у својим изјавама и суочењима са Петронијем, изјавују да Петроније није био са њима у групи, да га 10.10. нису ни познавали, да је он имао своју групу, коју је водио Воркапић Милан „Трндо“, а командант им био Славко Ступар. Такође, добровољци „Душана Силног“ **нико ме од њих не позна**, не тврди да сам ја био са Петронијем. Имена када су сведочили, прочитаћу касније, када буде случај Млинска и Марица Ходак. Такође и домаћи Хрвати, мештани, ме нису видели са Петронијем и „Душаном Силним“. А морали би макар Љубица Адамовић и снаја јој Маријана Радочај, којима су претили и хтели их силовати, опљачкали, узели пушку од Адамовић Мате и послали га у другу улицу Гајеву, где је човек и погинуо. Имена мештана Млинске улице исто код, када будем Марицу Ходак. Ово тврдим свих дванаест година, јер је то истина. Стога нема доказа да је под тачком 1. оптужнице, тужилац за ратне злочине да је оптужени Крњајић Жељко наређивао припадницима своје оружане групе добровољцима да отварају ватру из пешадијског наоружања, бацају бомбе и друге експлозивне направе,

на куће мештана хрватске националности и показивао им хрватске куће. Ракић Жељко 19.10.2011. године. Ја сам Ракић Жељку био шеф у фабрици „Борово“ још од 1983. године до 1990. године. Он је из целог Ловаса од Срба познавао само мене и још једног Хрвата који је радио са нама. Мисли да је у животу само једном био у Ловасу. Тако да не зна имена и распоред улица, нити главне просторије зграде. Све што сам видео ја, то је видео и Жељко Ракић, јер је од 7,30 до 13 сати, није се одвајао од мене. Видео је колико нам је предано оружја. Са мном је водио заробљеног хрватског полицајца и хрватског гардисту. Видео је оружје дуго, кратко, униформу, моторолу, палицу, лисице, видео је други затвореник Краљевић Златко на себи има војне чизме, маскирне хлаче и службену легитимацију Збора народне гарде. А то је потврдио и полицајац Рендулић Ивица. Такође, да је предан у Шид Југословенској народној армији. Тражио сам да се набаве њихове изјаве и потврда како су били обучени. Униформу и оружје можете видети и данас у Војном музеју у Београду. Предао сам неком мајору Стојановићу, Стојановић, нисам сигуран. Ракић је изјавио да је пуцано по нама, око центра села. Чак је један калашњиков и један ранац пун муниције однео у кућу мога оца Љубана Крњајића у улици Иве Лоле Рибара који је предао хрватски војник Јовановић Јосо. Председница судског већа на страни 63 пита: „Реците ми, јесте ли видели ту јединицу зенги или неку од тих хрватских оружаних снага?“, Ракић одговара: „Па, били су, пуцали су, али је најгоре било што су пуцали из кућа“. На страни 64: „У нашој улици није било бацања бомби и паљења кућа, сигурно“. Логика сама каже, а и хрватски бојовници да су се повлачили у шуму „Бадњара“. А у уличним борбама се не гледа лице у лице непријатељу. Пуцај или ћеш бити убијен, а ја кажем, нисам Ракић Жељку издао ниједну једину наредбу. А пошто нико није видео како су били обучени НАТО пилоти, по тужиочевој логици, НАТО бомбардовања 1999. године није ни било. А сви ми знамо да је било подмукло и крваво бомбардовање. Мацура Никола 18.10.2011. године, на страни 66, ја га питам: „Да ли сам ти ја издао неку наредбу, пуцај, ломи, пали, заробљавај, уби?“, Никола одговара: „Не, таквих наредби није било“. На страни 66 исто каже: „Хрвати, ко је имао, предавао добровољно оружје, ишли смо једном улицом и то је то“. На страни 65: „Том главном улицом“. На страни 68: „У групи је била само милиција, нас десет, дванаест до петнаест, нисам сигуран“. На страни 70: „Одакле су пуцали на нас, пуцао сам и ја тамо. Бацање бомби по двориштима и подрумима, није било“. На страни 71: „Крњајић је цело време био са нама“. Иначе, човек био је пар дана природат милицији у Товарнику, не позна Ловас, позна само мене и Милорада Воркапића. И зато прича о два непозната, а то су тај капетан Бењамин Зубан и Тито. Памти ме из Товарника 06. и 07.10.1991. године, када сам са два пријатеља мењао командира Јоргић Љубу. А иначе, Никола Мацура је био мој сведок, заједно смо дошли возом на суђење. Могао сам му рећи што-шта да каже, да ме не спомиње. Иначе, њега и Мацуру, Милоша Станимировића, нисам имао ништа ни да питам. Даље, тужиочев сведок Милан Станић. Сведочио је 26.01.2011. године. На страни 41 изјављује: „Крњајић Жељка“, мене уопште не позна, ништа чуо, само презиме и име на телевизији, када је кренуло суђење. На страни 37, тужилац га пита: „Ко је командовао Вашом јединицом, када се кретало за Ловас?“, Станић одговара: „Ступар“. На страни 49: „Командир нам био Славко Ступар и нико више“. На страни 51 и 52: „Било отпора при уласку у село“.

Председник већа: Крњајићу, ближи се крај радног времена суда.

Окривљени Жељко Крњајић: Ево, само једну реченицу да додам.

Председник већа: Седите. Уколико имате још једну реченицу, завршите данас. Уколико имате још, наставите следећи пут. Да ли имате само још једну реченицу или имате више?

Окривљени Жељко Крњајић: Не чујем Вас.

Председник већа: Имате ли још једну реченицу или имате више да причате?

Окривљени Жељко Крњајић: У, имам, па пола сам, мање од пола, имам још.

Председник већа: Добро, добро.

Окривљени Жељко Крњајић: Али, ову реченицу да макар завршим.

Председник већа: Завршите реченицу, хајте.

Окривљени Жељко Крњајић: На страни 51, 52: „Било је отпора при уласку у село, пуцано по нама, погинуо поред мене добровољац“. И он призна на страни 52 да су бацали бомбе по кућама.

Председник већа: Добро. Сада ћемо прекинути изношење Ваше завршне речи, које ћете наставити на следећем главном претресу, због истека радног времена. Можете се вратити на своје место.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се данашњи главни претрес **ОДЛОЖИ**.

Следећи **СЕ ОДРЕЂУЈЕ** за:

23.04.2019. године у **9,30 часова**, судница број **1**, што је присутнима саопштено, па их не позивати.

Довршено у 18,10 часова.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА